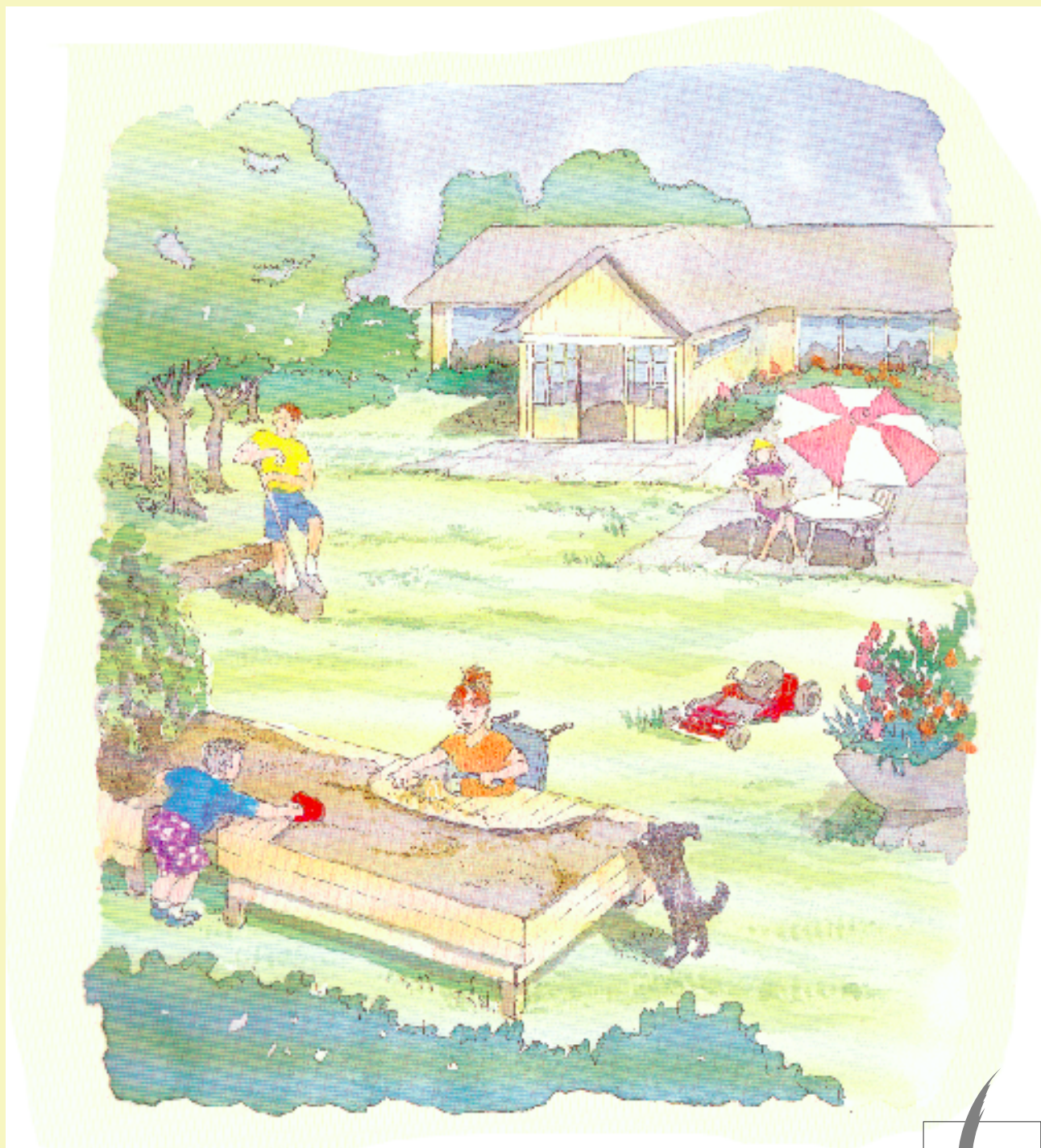

BOLIG FOR BARN MED FUNKSJONSHEMNINGER

Arbeidshefte for boligtilpasning

Forord

Å få et barn er en lykke og en utfordring. Er barnet funksjonshemmet øker utfordringen.

Hjelpeapparatets oppgave er å bidra med støttetiltak til foreldre for å skape en god og trygg familiesituasjon - hvor barnet får være barn, og ikke bare funksjonshemmet.

Dette heftet gir en oversikt over hjelpetiltak, hjelpemidler i hjemmet og forslag til praktiske løsninger for familien. Det gir tips til foreldre om hva de skal spørre om og hvor de skal stille spørsmålene. Ved hjelp av heftet blir det lettere å vurdere foreslåtte løsninger, og ikke minst gir det råd om hvordan du selv kan styre og ha kontroll over tiltakene.

Handikappede Barns Foreldreforening og Norges Handikapforbund vil takke de tre forfatterne, ergoterapeutene Ragna Ahlsand, Norges Handikapforbund, Bente Osnes, Oslo kommune, Etat for eiendom og utvikling, og Tone Sund, Oslo kommune, Bydelsforvaltningen Røa.

Vi vil også takke alle foreldre vi har hatt kontakt med og Barneergoterapigruppa som tok initiativet til denne publikasjonen og som har bidratt med verdifulle kommentarer. Takk også til Frambu Helsecenter, ansatte i NHF og spesielt til Trond Larsen for lay-out og språklig bearbeiding av manus.

Sist, men ikke minst, vil vi takke Husbanken for økonomisk bistand til å gi ut dette heftet.

Juni 1990

Oppdatert desember 1998.

HANDIKAPPEDE BARNES FORELDREFORENING

Lisbeth Tanum

Leder

NORGES HANDIKAPFORBUND

Gunnar Buvik

Forbundsleder

Illustrasjoner: Elin Barosen

Innhold

Notater

Forord	side 1
Innledning	side 3
Når boligen fungerer dårlig	side 4
Hvordan definere behov?	side 5
Ulike funksjonshemningers krav	side 9
Boligtilpasning	side 16
Utearealer	side 34
Finansiering av hjelpemidler	side 37
Finansiering av boligen	side 40
Skriving av søknad	side 42
Hvem gir råd og hjelp?	side 43
Litteratur	side 45
Adresser	side 47

Innledning

Dette heftet er ment som en veileder til foreldre og fagfolk som planlegger bolig for familier med barn som har en funksjonshemming.

De fleste planlegger boligen ut fra dagens behov eller slik de tror framtiden vil bli. En har kanskje hus over flere plan, vanskelig adkomst, lite bad etc. Får familien et barn med funksjonshemming, vil behovene endre seg.

At boligen fungerer bra er en forutsetning for at barnet skal utvikle seg og trives hjemme. Det vil også gjøre det lettere for familien å mestre de daglige tilleggsoppgavene et funksjonshemmet barn gir.

Det er viktig at miljøet både i og utenfor boligen blir tilrettelagt og virker positivt og stimulerende på barnets psykiske og fysiske utvikling.

Mange aktiviteter, f.eks. ballspill eller sykling, som ellers ville foregått i andre miljøer, må finne sted i eller i nærheten av boligen.

Barns læring foregår ved å utforske omgivelsene og deres selvfølelse utvikles gjennom å mestre aktiviteter på egen hånd.

De fleste publikasjoner om planlegging for funksjonshemmede tar utgangspunkt i en voksen rullestolbruker. Barn har helt andre behov, og deres utvikling medfører stadig nye situasjoner. Det er ikke lett å vite hvordan fremtiden blir med hensyn til barnets funksjonsnivå. Vil f.eks. et barn med ryggmargsbrokk lære å gå? Hvordan vil barnet klare seg på kjøkken og bad? Barn trenger flere og andre hjelpemidler enn voksne. Barn må ha hjelp til mange gjøremål, og det må i planleggingen tas hensyn til dem som skal hjelpe.

En må velge fleksible løsninger, som tar hensyn til hele familien.

Dette heftet beskriver barn og ungdoms bosituasjon. Det tar ikke for seg aktuelle boligformer etter at barnet har flyttet hjemmefra.

Heftet har litteraturliste for utdypende opplysninger og adresseoversikt.

Vi håper heftet vil være en hjelp til å finne gode boligløsninger.

Når boligen fungerer dårlig

Før du vurderer ny bolig bør muligheten til å utbedre den nåværende undersøkes. Brukbare løsninger kan oppnås ved utbedring/påbygg, men det må foretas en helhetlig vurdering av barns og foreldres behov, både i og omkring boligen.

Utbedring av eksisterende bolig

Muligheter

- Utvide inngangsparti ved å innlemme bod, ekstra rom o.l.
- Utvide døråpning, fjerne terskel
- Slå sammen rom/dele rom
- Fjerne badekar, tilrettelegge for dusj. Kan samtidig gi mulighet for stelleplass.

Påbygg

Muligheter

- Bygge soverom og bad/WC i 1. etg.
- Bygge nytt inngangsparti med nødvendig plass til tekniske hjelpemidler
- Bygge uteplass med gulv som egner seg for tekniske hjelpemidler
- Bygge treningsrom

Skaffe ny bolig

Bytte

Du kan få hjelp til dette gjennom boligbyggelaget, kommunens boligkontor, sosialkontor eller prøve det frie boligmarkedet.

Få tildelt/kjøpe egnet bolig

Enkelte boliger er egnet for funksjonshemmede selv om de ikke er bygget som spesialleiligheter.

I enkelte kommuner har man bygget spesialleiligheter (rullestol-planlagte). Henvend deg til boligbyggelaget, boligkontoret eller sosialkontoret. Ta også kontakt med lokalt handikaplag for råd.

Nybygg

For å få tak i en egnet tomt bør man henvende seg til boligkontoret eller teknisk etat i kommunen. Undersøk også med boligbyggelaget før du prøver på det frie markedet.

Valg av tomt må vurderes i forhold til f.eks. miljø, skole, lekekanter, tilgjengelighet.

Faglige råd og assistanse til planløsning og oppfølging kan være nødvendig.

Forståelse for detaljer mangler ofte hos dem som skal utføre arbeidet. De som kjenner problemene må sikre seg at arbeidene utføres forsvarlig, blant annet gjennom detaljbeskrivelse og grundig oppfølging.

God planlegging er en forutsetning for et godt resultat. Utgifter til arkitekt bør være en nødvendig del av byggekostnadene, både ved utbedring og nybygg. Husbanken kan dekke inntil 15 timer arkitekt hjelp.

Husbankens låne- og støtteordninger omtales senere.

Hvordan definere behov?

Skriv først ned:

- Hva er du misfornøyd med i boligen i dag ?
- Hvilke spesielle problemer gir funksjonshemmingen?
- Hvilke hjelpemidler bruker barnet nå, og hva vil det få bruk for senere?
- Hva slags hjelp trenger barnet?

Selv om mye av dette er innlysende, kan det være lurt å få det ned på papiret.

Det kan gi et utgangspunkt for alle familiemedlemmene til å komme fram med sine synspunkter på hva som fungerer bra og hva som er dårlig, samt ønsker for hva en framtidig bolig skal inneholde for å bli hensiktsmessig for alle.

Opplistingen kan også være en nyttig huskelapp når dere skal starte planleggingen. Det hender at selv det mest elementære blir glemt.

Arkitekten og andre som hjelper til vil ha stor nytte av slike kommentarer.

Hva er du misfornøyd med i boligen i dag:

- For langt mellom foreldrenes og barnets soverom?
- For trangt i gangen?
- For lite bad?
- Ikke plass til hjelpemidlene?

Hvilke spesielle problemer gir funksjonshemningen:

- Har barnet vansker med å bevege seg/gå i trapper?
- Reagerer barnet på kulde eller varme?
- Har barnet smerter - hele tiden - eller i perioder?
- Har barnet problemer med hørsel/syn?
- Er funksjonshemningen/sykdommen stabil, eller vil den forandre seg?

Ta spørsmålene opp med ergo-/fysioterapeut, lege eller andre av barnets fagfolk. De kan gi deg nyttige tips i boligplanleggingen.

Hjelpemiddelbehov - nå og i fremtiden

Oversikt over hjelpemidlene er et helt nødvendig underlag for planleggingen. Hjelpemidlene krever plass under bruk og oppbevaring. Snakk med fysioterapeut og ergoterapeut om dette. Dersom barnet ikke allerede har kontakt med en ergoterapeut, be om det.

Barnets hjelpebehov

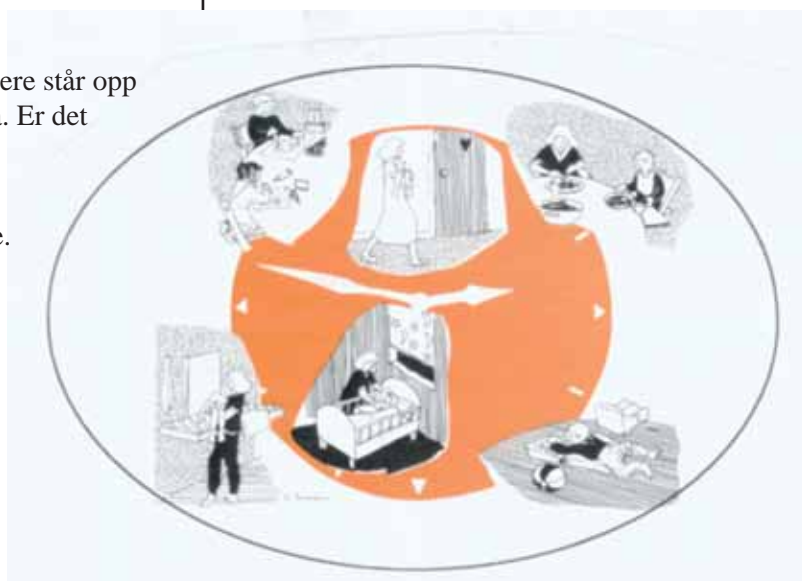
Det er spesielt viktig at hjelper har plass til å løfte riktig og variert. Ensidig løftestilling er en hard påkjenning for hjelperen.

Når du har kartlagt dagens situasjon er tiden inne for en mer systematisk planlegging ut fra familiens ønsker og behov. Det er lurt å ta utgangspunkt i aktivitetene - husk at huset bare er skallet rundt døgnet mange aktiviteter.

Analysér hverdagen

Gå gjennom hele familiens daglige aktiviteter - fra dere står opp til dere legger dere. Ta natten med i betraktning også. Er det behov for vakt, overvåkning?

Noter ned hva du gjør fra du står opp. Noter ned alt som er vanskelig, tungt, tar på kreftene og gir smerte. Vår erfaring er at stellet/personlig hygiene og uteaktiviteter skaper mest problemer i boligsammenheng. Vi vil derfor gå nøye gjennom en slik situasjon og beskrive hva dere bør være særlig oppmerksomme på.

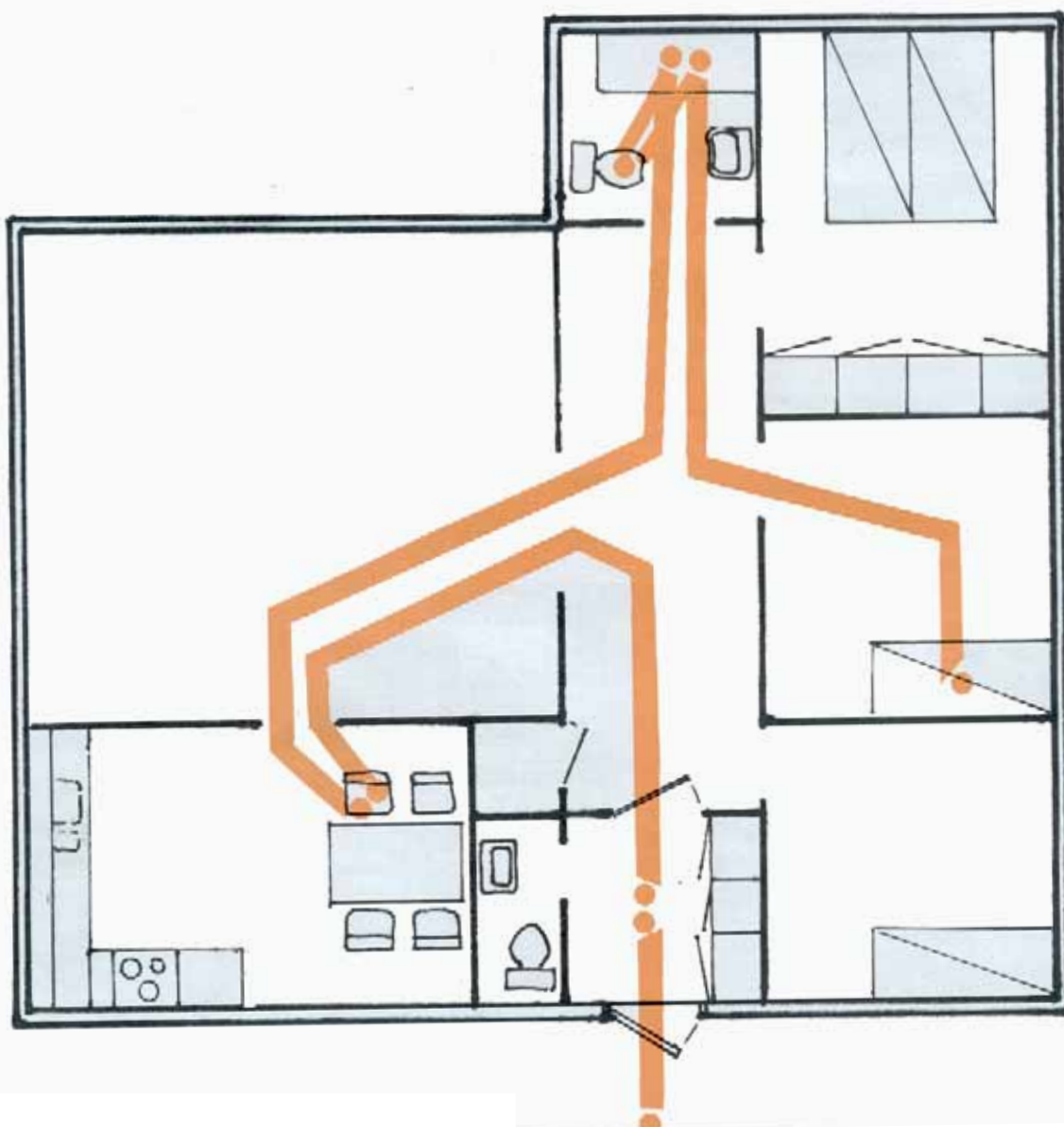

Eksempel på morgenstell

Mor løfter barnet ut av sengen og bærer henne ut på badet hvor hun legges på et stellebord som er felt ned over badekaret. Kari (8 år) kan ikke reise/sette seg opp i sengen og sengen er lav. Mor må løfte stående i en vridd, foroverbøyd stilling. Mens Kari ligger på stellebordet går mor tilbake til soverommet for å hente klærne fordi det ikke er plass til dem på badet. Deretter kler mor av Kari, løfter henne ned fra stellebordet og over på toalettet for å oppmuntre henne til å bli renslig. Mor må sitte ved siden av toalettet fordi Kari sitter utrygt alene. Deretter løftes hun opp på stellebordet, vaskes, tørkes, stelles og kles på. Hun løftes så av stellebordet og bæres til kjøkkenet og settes i en spesialvogn ved frokostbordet.

Illustrasjonen viser mor og Kari's morgenrute. Vi har satt sirkler ved de stedene mor må løfte Kari, og fargede linjer hvor Kari må bæres.

Både mor og far opplever situasjonen som tung og vanskelig, og bekymrer seg ved tanken på at Kari blir større og tyngre og mors rygg blir verre.

Mulige løsninger

Tekniske hjelpemidler

- Hev- og senkbar seng
- Personløfter fra tak eller på hjul
- Dusj/dostol
- Hev- og senkbart stellebord
- Hev- og senkbart badekar
- Badekarheis

Boligendring

- Boligen må dimensjoneres med tanke på Karis spesielle rullestol
- Terskler må fjernes
- Eget rom til Kari med plass til hjelpemidler og personlig hjelp
- Eget bad til Kari med plass til hjelpemidler og personlig hjelp
- Direkte atkomst fra Karis soverom til badet

Personlig hjelp

- Familie/avlaster/støttekontakt
- Hjemmesykepleier/hjemmehjelp

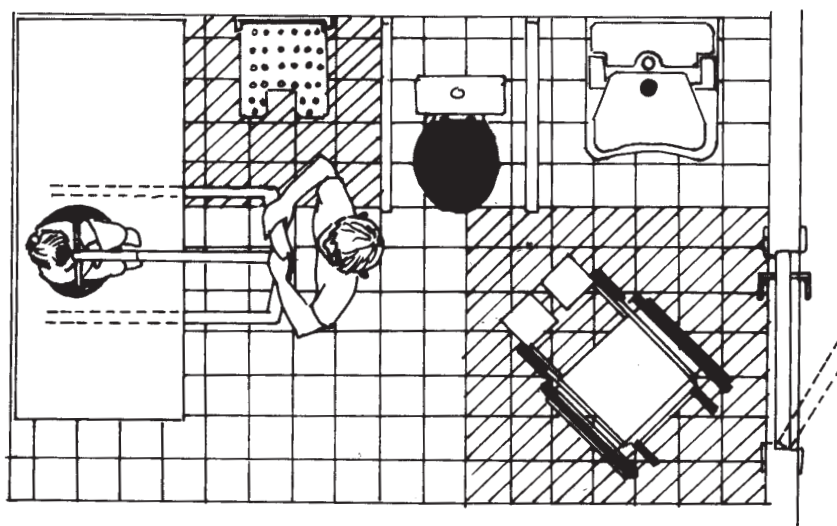
De tre punktene kan supplere hverandre - men er alle viktige.

Like detaljert bør du være med resten av døgnet. Ta kontakt med ergo- eller fysioterapeut og diskuter problemene med dem. Det er spesielt viktig å få vite hvilke løsninger som finnes. Nye arbeidsteknikker kan også være en løsning. Hele familien må diskutere saken for å finne ut hva som passer best for alle. Det er også viktig at dere har fått prøvet ut alternative løsninger før endelig avgjørelse.

For å få et mer realistisk inntrykk av hvor stor plass hjelpemidlene vil ta, kan det være lurt å «lage» et rom. Helt bakerst i heftet finner

du to sider med ruteark, utstyr og hjelpemidler til bruk i baderommet i målestokk 1 : 50. Med figurene kan du prøve deg frem for å finne den beste løsningen for dere, gjerne i samarbeid med arkitekt og ergoterapeut. Det er også en fin måte å etterkontrollere arkitektens planløsningsforslag på.

Notater

Med ruteark og «figurer» kan du lage ditt eget rom. Se bakerst i heftet.

Ulike funksjons- hemningers krav

Fem grupper funksjonshemninger

- Bevegelseshemning
- Hørselshemning
- Synshemning
- Utviklingshemning
- Skjulte funksjonshemninger (f.eks. astma/allergi, diabetes, psykiske problemer, hjerteproblemer, dysleksi)

Både brukerorganisasjoner og fagmiljøer har gitt ut diverse publikasjoner som det kan være nyttig å kjenne til. Vi viser til litteraturlisten og adresselisten bak i heftet.

Vi vil si litt om hvordan du bør redegjøre for boligbehovet og for nødvendige hjelpemidler.

Ikke sjelden har barnet flere funksjonshemninger. Det er ikke uvanlig at barn med cerebral parese også har problemer med syn og hørsel, eller at barn som har en utviklingshemning er bevegelseshemmet og har hjerteproblemer. Det finnes ingen standardoppskrifter. Derfor må de som hjelper til med boligplanleggingen få et fullstendig bilde av barnet og av familien.

Bevegelseshemning

En bevegelseshemning kan innebære vansker med å bevege ben eller armer, gå, stå eller strekke armene. Dårlig balanse, skjelvende hender eller ufrivillige bevegelser (spasmer) kan også medføre bevegelseshemning. Dette kan gi problemer med å flytte seg fra rullestolen over til seng eller WC. Det gjør det også vanskelig å løfte, holde og bære leker eller bøker, mat osv.

Ved bevegelseshemning er det vanlig at barn benytter seg av tekniske hjelpemidler. Til forskjell fra voksne har barn adskillig flere hjelpemidler - hjelpemidler som fungerer til lek, trening og forflytning.

I tillegg kan det komme flere store og plasskrevende hjelpemidler som avlastning for foreldrene og andre hjelpere, som f.eks. personløftere.

Eksempler på tekniske hjelpemidler for barn med bevegelseshemming:

En bevegelseshemming stiller flere og andre krav til planleggingen enn bare å ta hensyn til rullestolen. Det første som må klarlegges er om barnet veksler mellom å bruke rullestol og gå ved hjelp av krykker, rullator e.l. Barn som kan gå litt, gjør gjerne dette inne, men bruker rullestol ute.

Dersom barnet kryper eller krabber må golvbelegget være varmt og lett å komme frem på, enten det velges teppe eller teppefri løsning.

Dersom barnet kan gå litt er det viktig med konsentrerte arbeidsplasser, noe som kan komme i konflikt med plassen som trengs for rullestol. Slike situasjoner må drøftes og valg foretas dersom man ikke klarer å ta hensyn til begge krav.

Tiltak - tilgjengelighet og plass for bruk av hjelpemidlene

Rullestoldimensjonering er utførlig beskrevet i planløsningsbladene fra Norges byggforskningsinstitutt og Norges Handikapforbunds publikasjoner. Vi minner om alle hovedfunksjoner på ett plan, terskelfritt og brede dører til badet, og badegulvet i plan med gulvet utenfor. Det bør også være plass for hjelper på badet, og plassen må være tilstrekkelig til at hjelper kan løfte fra begge sider og variere arbeidsstillingen.

- Husk plass til løftere eller andre avlastende hjelpemidler i nødvendige rom
- Høydene må avpasses alle gjøremål for barnet, hjelper eller andre familiemedlemmer, noen ganger for alle samtidig
- Brytere, håndtak osv. bør settes i en høyde som barnet kan nå
- Sammenhengende arbeidsflater for at barnet skal unngå løfting og bæring
- Plass for oppbevaring av hjelpemidler og annet utstyr. Barn med funksjonshemming må ofte ha dobbelt opp av leker og annet utstyr, dette krever god oppbevaringsplass i riktig høyde
- Plass for overflytting fra et hjelpemiddel til et annet
- Lav vindusbrytning slik at også barn som kryper kan se ut.

Hørselshemming

Hørselsforstyrrelser finner vi hos barn med skader i hørselsorganet. Det finnes mange grader og typer av hørselshemming. Høreapparat, tekniske hjelpemidler og andre tiltak må derfor alltid tilpasses den enkeltes behov.

Hørselshemmede personer kan uforvarende skape mye støy rundt seg både ved å snakke høyt og ha radio, TV eller kassettspiller på for full styrke. Bevegelser, arbeid eller lek, kan lett medføre ekstra støy fordi kontroll over lyden mangler. Isolerende tiltak blir derfor vesentlig. Dette gjelder støy hørselshemmede påfører andre, og støy de selv påføres. Den påførte støyen kan medføre at hørselsrester ikke blir utnyttet. Sus fra vannrør kan eksempelvis hindre hørselshemmede i å skjelne mellom lyder i og utenfor boligen.

Støy og forstyrrelser fra omgivelsene gjør det vanskelig for hørselshemmede å utnytte sine hørselsrester. Det vil derfor ofte være en fordel at boligen ligger i et rolig boligmiljø unna trafikkerte gater, flyplass eller spesielt støyende arbeidsplasser.

Hørselshemming kan lett føre til isolasjon. Et barn med hørselshemming vil ikke oppfatte alt som foregår omkring det. Dette stiller store krav til resten av familien om alltid å fortelle hva som fore-

går. Ved planlegging av ny bolig eller ombygging/ominnredning bør barnets rom få en sentral beliggenhet. Vanlig planlegging med soveromsfløy bør fravikes og rommet plasseres sentralt i forhold til gang, kjøkken, stue og bad.

Tiltak

- Boligen bør ligge i et rolig strøk
- Tele-, TV- og andre slynger, eller opplegg for senere installasjon
- Lydisolasjon i vegger, tak og gulv
- Blinkende lys eller vibrator for ringeklokker, telefon osv.
- Godt lys

Synshemming

Synsevnen er vår viktigste orienteringssans og gjør at vi får mye informasjon på kort tid.

Hos barn med synshemming kan synsevnen enten være redusert eller helt borte. Enkelte opplever at synsevnen reduseres gradvis. I slike tilfeller er det viktig at forandringer i boligen og de nærmeste omgivelser gjøres på et tidlig tidspunkt slik at barnet blir kjent med og fortrolig med sine nye omgivelser før synet blir borte.

Tiltak

- Planløsningen må være enkel og gi gode orienteringsmuligheter
- Hensyn må tas i fargevalg, lys og reflekslys, lyd og akustikk, overflatebehandling og tekst og symboler
- Dører må slås helt opp, eller skyvedører, for å unngå kollisjon med dørblad

Utviklingshemning

Barn med utviklingshemning kan i meget varierende grad ha problemer med tidsbegrep, kort- og langtidsminne og orienteringsevne.

Boligområdet bør ikke være for stort. Et lite miljø er lettere for barnet å bli kjent med. Avstand til barnehage, skole eller butikker må ikke være for lang.

Notater

Barn med utviklingshemning kan ha behov for opptrening i fysiske ferdigheter som balanse, spenst og koordinering, og bør stimuleres til konsentrasjon og selvstendig initiativ. Nødvendig utstyr og lekeapparater kan kreve stor plass på soverom eller i eget lekerom.

Det kan være ekstra viktig med en stor og spennende hage til trening og lek fordi enkelte kan ha vansker med å oppsøke tilbud utenfor det nærmeste boligmiljøet.

Tiltak

- Boligen og miljøet må være oversiktlig og enkelt å orientere seg i og beskyttet for direkte farer som bilvei etc.
- Omgivelsene inne og ute må være stimulerende
- Det er ofte nødvendig med et eget lekerom
- For orientering er det nødvendig med symboler eller andre gjenkjennende trekk som farger.

Skjulte funksjonshemninger

Skjulte funksjonshemninger omfatter mange grupper. Her nevnes noen av de funksjonsforstyrrelser som har konsekvenser for boligutformingen. For barn med skjulte funksjonshemninger er det spesielt viktig at foreldrene og de helsefagfolkene som kjenner barnet nøye kartlegger funksjonsproblemer når det skal planlegges boligendring.

Adferdsvansker

Adferdsproblemer kan være hyperaktivitet, manglende sosial kontakt, manglende kontroll eller ukontrollert destruktiv adferd som går utover barnet og omgivelsene.

Adferdsproblemer kan vi i blant finne hos barn med autisme, MBD, psykisk utviklingshemning og psykoser.

Det benyttes ofte pedagogiske leker og hjelpemidler til trening av fysisk og psykisk selvkontroll. Hjelpemidlene og lekene krever plass til bruk og lagring. Sikring av vannkraner, skuffer, skap, vinduer og dører mot ødeleggelse eller at barnet skader seg selv, er vanlige tiltak.

Det vil ofte være en fordel med god isolering mot støy både internt og eksternt.

Tiltak

- Plass for leker og utstyr
- Robust utforming av interiøret
- Sikringstiltak vurderes individuelt
- Støyisolering

Allergi

Allergi er overfølsomhet mot omgivelsene og kan gi kraftige reaksjoner. Beliggenhet og utforming av boligen må tilpasses den enkelte. Generelt bør tomte ligge tørt og ha mye sol. Forurenset luft må unngås. Boligens innredning og klima er av stor betydning og den må holdes ren og støvfri. Tak, vegger og gulv må være lettstelte. Ventilasjon og utlufting er viktig. Fuktighet forårsaker muggdannelse, som er meget uheldig for allergikere. Bygningsmaterialer, maling og lim kan være allergifremkallende.

Tiltak

- Området må være fritt for forurenset luft og sterke lukter, ta hensyn til vindretningen
- Bolig på et plan er å foretrekke
- Vær oppmerksom på valg av bygningsmateriale
- Eget soverom til allergiske barn
- Velg lettstelte overflater
- Kjøkkenet må ha dør og kraftig avtrekksvifte
- Ventilasjon og utlufting er spesielt viktig for våtrommene.

Inkontinens

Manglende kontroll over urin og avføring fører til ubehagelig lukt, våte og skitne klær og sengetøy. Behov for klesvask og tøyskift kan derfor være stort.

Barnet vil trenge mye tid til personlig hygiene. Det innebærer at WC og bad brukes ofte og lenge. For å unngå vansker for øvrig familie kan det være en fordel at barnet får sitt eget WC/dusjrom. Her må det være god ventilasjon og vaskbart gulv og veggkledning. Intimhygienedusj installert i tilknytning til WC er nyttig slik at barnet kan foreta en lettere rengjøring sittende på WC, og uten å behøve å ta av seg alle klærne for å dusje. Her bør det også være plass til vått og skittent tøy samt vaskemaskin og tørkeskap/trommel.

Rent og tørt tøy bør oppbevares annet sted. Det er behov for god lagringsplass for ekstra klær og sengetøy.

Notater

Tiltak

- Eget WC/dusjrom for barnet
- Spesielt god ventilasjon
- Overflatematerialer må være lette å renholde
- Intimhygienedusj i tilknytning til WC
- Plass for vått, skittent tøy
- Ekstra plass for rent tøy
- Gode vaske- og tørkemuligheter

Pustesvikt

Pustesvikt omfatter alt fra periodevise akutte anfall med pustebe-
svær til invalidiserende tilstander som krever hjelp til de fleste av
dagliglivets aktiviteter.

Pusteproblemer kan f.eks. komme av svikt i muskelapparatet som
ved polio og muskelsykdommer, ved hjerte- eller lungesykdommer,
eller ved astma og allergi.

Tiltak

- Alle rom på en flate kan være aktuelt
- Nærhet til lekeplass, barnehage og skole
- Spesielle hensyn angående materialer og inventar
- Spesielle luftfuktingskrav for barn med Cystisk Fibrose
- Plass for respirator kan være nødvendig

Smerter

Smerter kan opptre periodevis eller være der mer permanent. Det
er mange som opplever kroniske smerter, spesielt barn med revma-
tisme.

Smerter kan hemme bevegelser fordi det gjør vondt. En praktisk
planløsning med alle rom på en flate kan derfor være en fordel.

Smerter kan også gi overfølsomhet for lyder og støy, både i og
utenfor huset.

Tiltak

- Ved kroniske, invalidiserende smertetilstander
anbefales boliger med alt på et plan
- I spesielle tilfeller kan det være aktuelt med støy-
skjerming av barnets rom

Språk- og taleforstyrrelser

Språk- og taleforstyrrelser virker inn på kommunikasjonen med omverden og den sosiale utviklingen. Det finnes ulike hjelpemidler for kommunikasjon, fra enkle pekebøker til talemaskiner og datautstyr. Tid til opplæring er viktig.

Tiltak

- Kommunikasjonshjelpemidler. Disse krever ofte ekstra plass.

Boligtilpasning

Aktiviteter, hjelpemidler og plasskrav

Her vil vi ta for oss de mest problematiske delene av boligen; inngangspartiet og gang, kjøkken, badrom og barnets soverom. Selvfølgelig må barn med funksjonshemninger kunne bruke resten av boligen også.

Barn bruker huset på en helt annen måte enn voksne. For barnet er det ikke nødvendig at maten spises ved et bord på kjøkkenet eller i stua. For barnet er det ikke viktig at leksene leses ved arbeidsplassen på soverommet eller at leken foregår på bestemte steder. For barn er kontakt og samvær med andre viktigere - eller muligheten for å være helt alene. For barnet er øyeblikket viktigere enn å planlegge hva man skal gjøre om en time eller to og på hvilket sted.

Ved all boligplanlegging er det viktig å ta utgangspunkt i aktivitetene som skal utføres. For barn er slike aktiviteter vanskelig å avgrense til ett enkelt sted. Hvis barnet, på grunn av manglende/svekket syn, hørsel, forståelse eller bevegelse, har vanskeligheter for å gjøre en ting, bør boligen være så fleksibel at ulike aktiviteter kan utføres der barnet befinner seg i øyeblikket. Vi har derfor trukket frem lekeaktivitetene for å vise at dette kan gjøres flere steder i huset. Vanskeligere blir det selvfølgelig med aktiviteter som å vaske seg og gå på WC, men også her oppfordrer vi til å bruke fantasien.

Ved gjennomgang av de enkelte rom bør følgende momenter vies oppmerksomhet:

- Hensynet til alle familiemedlemmene
- Aktivitetene som ønskes utført
- Funksjonshemningen og konsekvensene av denne
- Tekniske hjelpemidler og vanlig innredningsutstyr
- Delaktighet og selvhjulpenhet for barnet
- God arbeidssituasjon for hjelperen
- Forandringer over tid

Notater

Inngangspartiet

Med inngangspartiet menes det nærmeste arealet utenfor døren.

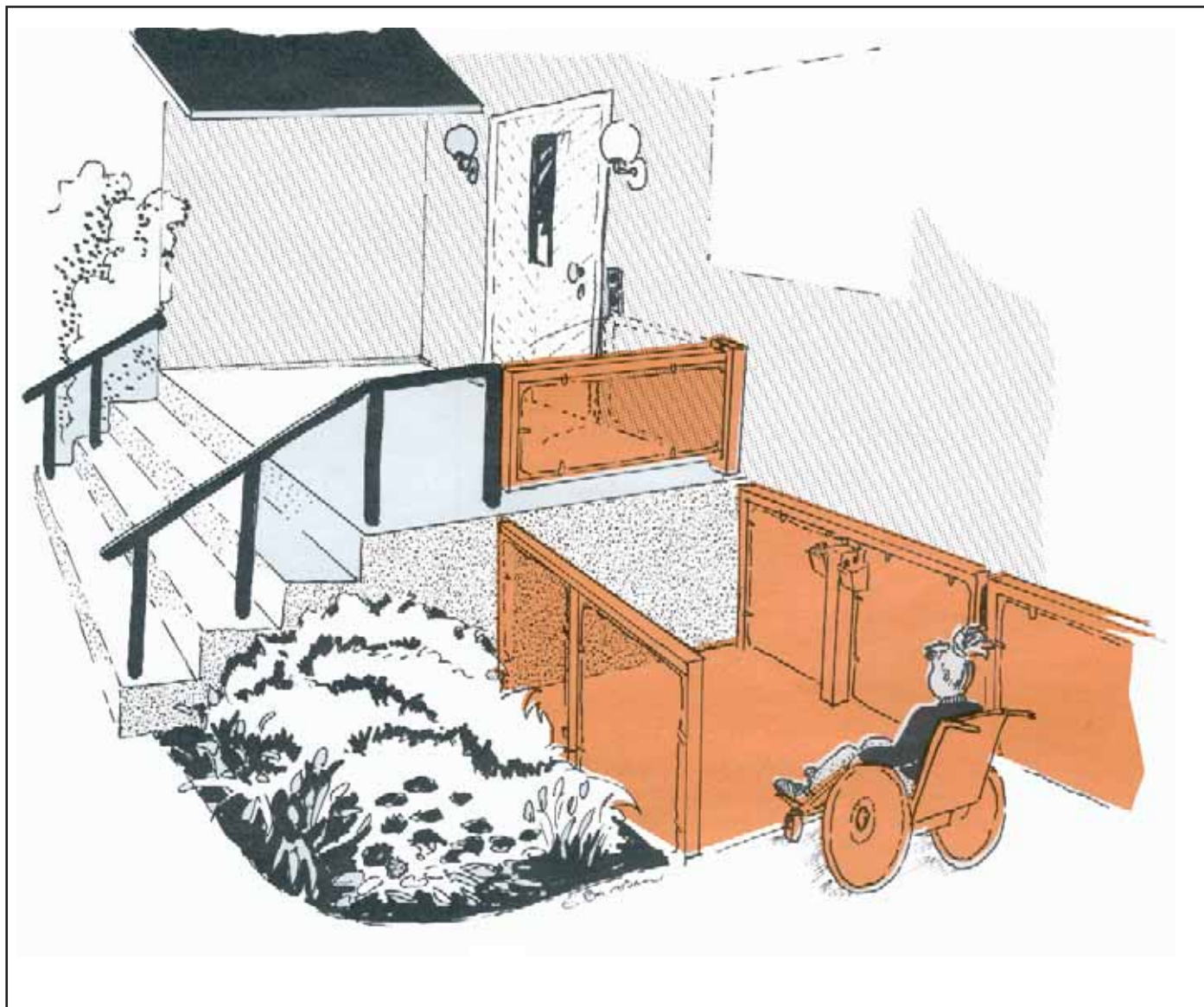
Ved å ta hensyn til, allerede før bygging, at inngangspartiet skal være trinnfritt og med overbygget atkomst fra garasje eller biloppstillingsplass, kan det bli helhetlig og pent. Vanskeligere blir det ved utbedring. For blokk, rekkehus og andre eksisterende hus kan alternativet være løfteplate, rampe eller sjaktheis.

Unngå nivåforskjeller og terskel.

Sett av god plass for bruk av ganghjelpemidler eller rullestol. I tillegg må det være plass for en voksen hjelper.

Små barn som leker eller oppholder seg utenfor huset trenger hyppig kontakt med voksne. Et inngangsparti som innbyr til kontakt og trygghet er ønskelig for alle barnefamilier, og spesielt med funksjonshemmede barn i familien.

Eksempel på inngangsparti med løfteplate

Gjenkjenning av inngangen er viktig. Et skilt med gatenummer er ikke nok. Alle barn som begynner å bevege seg lengre bort fra huset trenger et eget «merke» på sitt hus, og dette er særlig viktig for barn med synshemming og barn som har problemer med å forstå og orientere seg i omgivelsene.

Kan barnet åpne døren selv gir det ytterligere kontakt og trygghet. Elektrisk døråpner er alternativet dersom dørvrider, nøkkehull eller ringeklokke i riktig høyde ikke er nok. Slike åpnere kan også opereres fra rullestol. Et annet alternativ eller supplement er en høyttaler slik at barnet kan få kontakt med folk inne.

Det må legges til rette for oppbevaring av tekniske hjelpemidler. Ved nybygg eller ombygging vil det ofte være hensiktsmessig å bygge bod i inngangspartiet for utehjelpemidlene, tilpasset mengde og type. Husk vannkran for rengjøring av hjulene på rullestolen når denne også benyttes inne.

Huskeliste

- Lett gjenkjennelig inngangsparti
- Trinnfri atkomst fra garasje/biloppstillingsplass
- God plass foran inngangsdør for barnet med hjelpemidler og en voksen hjelper
- Plass for oppbevaring av utehjelpemidler i utebod
- God plass foran bod slik at barnet kan være selvhjulpen
- Kontakt i boden for lading av elektrisk rullestol
- Dørhåndtak, lås, ringeklokke og taleapparat må kunne nås - og forstås av barnet
- Rengjøringsmulighet
- Ikke nivåforskjell og terskelfritt

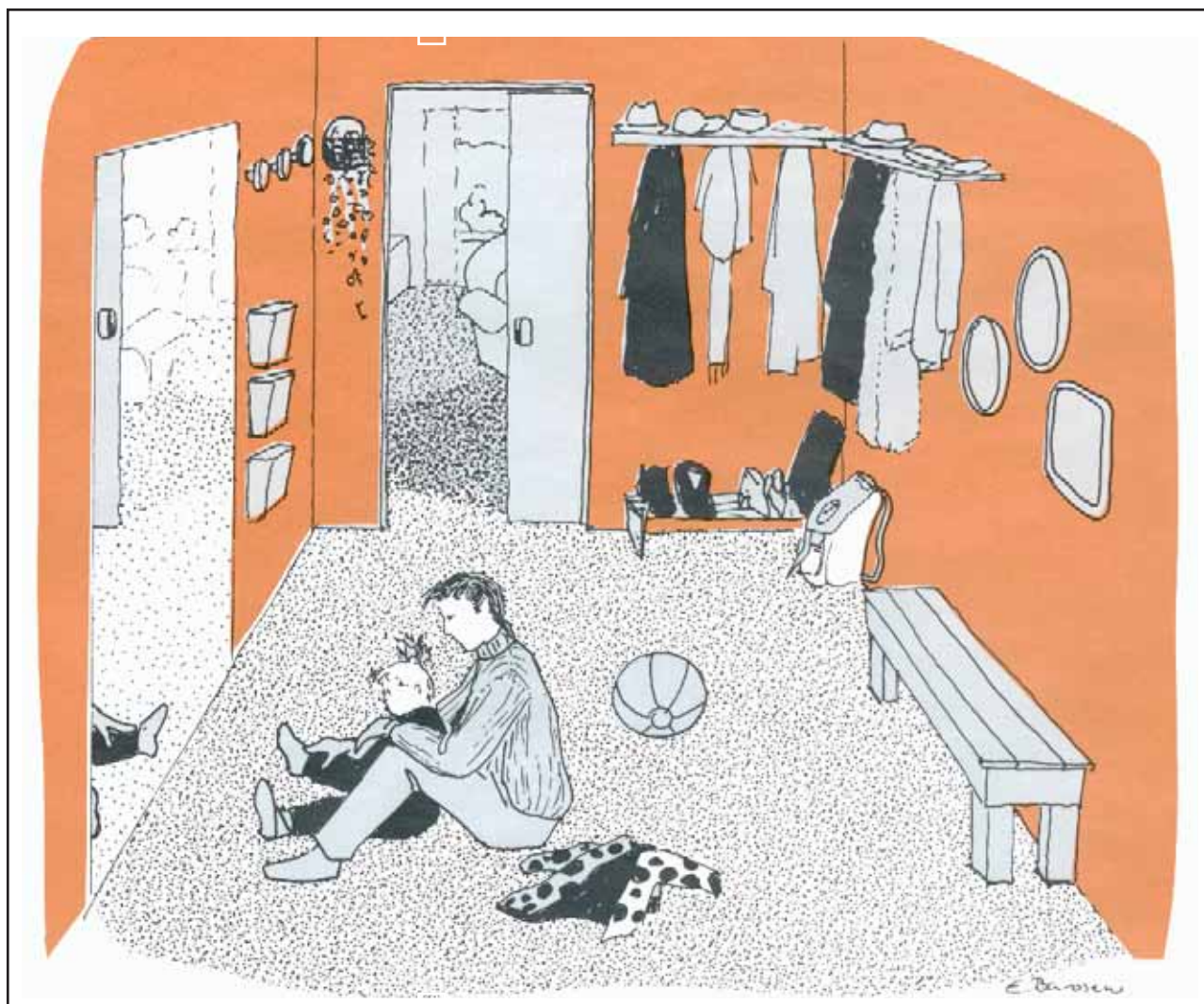
Entré/gang

Entreen er det første møtet med hjemmet. Glem ikke dette rommet under planleggingen. De færreste ønsker en «park» av oppbevarte hjelpemidler. Det er også et rom hvor resten av familien skal oppbevare yttertøy og kunne komme uhindret fram, uten å snuble over en masse hjelpemidler på veien.

All innredning må være plassert slik at barnet kan få tak i utstyret. Sett av nok plass foran skap og skuffer for rullestol eller annet forflytningshjelpemiddel. Klær og sko må være plassert i en avstand og høyde som gjør dem tilgjengelige. Et stort speil som barnet kan se seg selv i bidrar til økt selvhjulpenhet. Bevegelseshemmede barn har problemer med å holde varmen og er derfor avhengige av ekstra varme plagg. Sett av ekstra plass til oppbevaring.

Notater

De fleste barn trenger hjelp til av- og påkledning. Det krever plass og helst en stol til den som skal hjelpe. Er barnet sterkt bevegelseshemmet må det ligge på en benk for å kunne kle på seg eller få hjelp til å bli kledd. Skal hjelperen få en god arbeidsstilling, trengs som oftest en høyderegulerbar benk slik at barnet kan ligge mens hjelperen står oppreist. Dersom det er dårlig plass i entreen, kan benken være oppslagbar eller man kan benytte gulvet. Brukes gulvet bør takløfter installeres. Takløfteren kan også brukes til å hjelpe barnet ut og inn av rullestolen e.l.

Eksempel på innredning av entré

Hjelpemidlene barnet skal bruke ute må stå lett tilgjengelig slik at barnet kan klare å komme til og over i dem, enten ved egen hjelp eller for å lette oppgaven for hjelper. Ikke glem å beregne plass i entreen til hjelpemidler til innebruk. De bør være tilgjengelig slik at barnet så langt som mulig kan ta disse i bruk på egen hånd.

Barn med bevegelseshemninger, eller som er kortvokste, har størst behov for hjelpemidler i entré/gang. Barn med utviklingshemning

kan ha behov for å ha en «dagtavle» i gangen.

Hjelpemidler som brukes både ute og inne drar med seg mye skitt. Er det ikke mulig å få spylt hjulene ute, kan dette løses inne med rist eller gulvbelegg som tar noe av skitten. Men da bør det være tilgang til vann for å vri opp en klut, gjerne kombinert med WC eller vaskerom. Barn som leker ute har behov for å kunne komme på do fort og lettvin. En WC-tilknytning til gangen har derfor flere hensikter.

Muligheten for å åpne døren på egen hånd, enten ved plassering av klynke eller automatisk åpner, er like viktig for å komme seg ut som inn.

Huskeliste

- Gulvbelegget må være sklisikkert og lett å kjøre rullestol på
- Det vil være en fordel med oppvarmet gulv av hensyn til barn som ligger/krabber mye på gulvet
- Orienteringsproblemer vil kreve enkelhet i innredningen og bevisst bruk av materialer, lys og farger
- Generell planløsning for rullestolbruk må ivaretas i tillegg til de plass- og brukskrav som aktivitetene og hjelpemidlene krever
- Stikkontakt for lading av elektrisk rullestol
- God ventilasjon for lading av batterier til elektriske rullestol (*NB! Ikke på soverommet*)

Lekeaktiviteter - allrom - stue - kjøkken - soverom

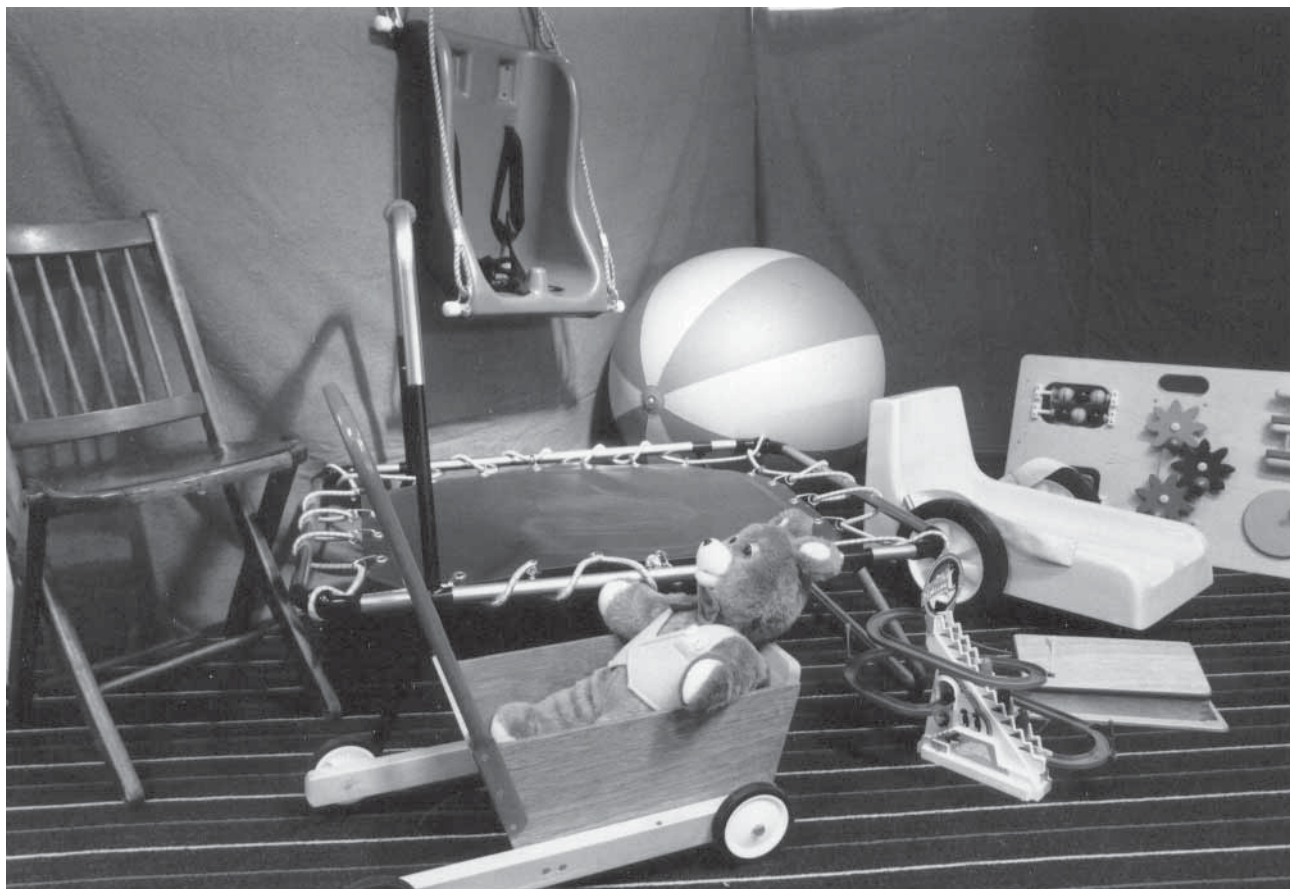
Det finnes en masse leker som er tilpasset barn med ulike funksjonshemninger.

På grunn av begrenset bevegelighet, nedsatt muskelkraft, smerter, hørsel-, syn-, taleforstyrrelser eller hyperaktivitet, vil leken ofte få et annet forløp enn det som er «vanlig» for barn. I større grad og i en lengre periode må voksne delta for å oppmuntre og stimulere barnet til å leke. Det krever andre former for lek og stimulerende tiltak. Noen ganger kreves det begrensninger og tiltak for at barnet ikke skal skade seg. For barn med adferdsproblemer kan det være nødvendig å sikre vinduer og trapper. I noen tilfeller må barnet skjermes fra lekekontakt med andre barn fordi selv en normal lek kan utsette det for brudd eller annen skade. Andre ganger må denne kontakten oppmuntres og stimuleres ved spesielle tiltak, som ekstra god utforming av lekemiljøet ute og inne.

Først og fremst trenger barna plass til leken. Så lenge barna er små og avhengig av hjelp bør leken foregå i nærheten av voksne. Tenk

Notater

derfor plass i nær tilknytning til kjøkkenet og stuen. Barn i skolealder vil ønske å fjerne seg fra voksne og oppholde seg utenfor deres synsfelt. Barn med bevegelsehemninger trenger mye plass på gulvet til leker og tekniske hjelpemidler. Jo mindre barnet kan stimulere seg selv, jo flere tilbud må det ha.

Eksempel på noen slike leker

Lekene behøver nødvendigvis ikke være tilgjengelige til enhver tid, men oppbevares i nærheten.

Leker må plasseres slik at barnet fortrinnsvis kan nå dem selv. Barn uten tale må kunne kommunisere med foreldrene på andre måter gjennom faste installasjoner på gulv, vegg eller i stolen.

Barn i skolealderen har behov for en god arbeidsplass. Funksjonshemmede elever har ofte to sett med skolebøker, ett på skolen og ett hjemme. Husk plass til disse ekstra skolebøkene. Regulerbart arbeidsbord, stol og datautstyr krever også ekstra plass.

Tenk plass til løftehjelpemidler slik at hjelper ikke får unødig belastning når han/hun skal løfte barnet opp fra gulvet. Personløfteren kan være mobil eller en fast montert takløfter. Tenk også over om det skal avsettes plass til avlastningspersonell i boligen.

Mange barn kan ha behov for eget aktivitetsrom for trening i fysiske ferdigheter.

Husk

Selv om barn med funksjonshemninger har privat plass, må det helst ikke gå på bekostning av de andre barnas - eller voksnes - behov.

Huskeliste

- Plass til hjelpemidlene
- Plass til leker
- Plass til utstyr som puter, madrass, husker, sklier
- Sentral plassering med god kommunikasjon
- Skjerming mot gjennomgangstrafikk og farlige situasjoner
- Sikre tak og veggkonstruksjoner som tåler løftere, støttehåndtak o.l.
- Plass rundt aktivitetsstedet til hjelpemidlene
- Elektriske anlegg må sikres og ha en hensiktsmessig plassering.

Soverommet

Funksjonshemningen kan medføre at barnet bruker rommet mer enn bare til søvn. Grunnen kan være tilbakevendende, akutte sykdommer som f.eks. forkjølelse eller lungebetennelse. Omtanke og fantasi bør brukes i forhold til planløsning og utforming. Rommets beliggenhet i boligen er vesentlig med tanke på kontakt med foreldrene dag og natt.

Rommet må ha plass til en stor seng som det går an å gi hjelp og stell i. I enkelte tilfeller kan det være nødvendig at hjelperen kommer til fra begge sider. Døren må være bred nok til å få sengen inn og ut. Videre må det være plass til å sette fra seg og manøvrere rullestol og andre forflytningshjelpemidler samt lekeutstyr.

Husk å tenke tilgang til bad, WC o.l. nær soverommet. Kort avstand vil bidra til at barn som er delvis selvhjulpne raskere kan trene seg til å bruke badet/WC alene. Direkte forbindelse mellom rommene vil lette manøvreringen av dusj-/dostol eller personløfter på hjul, eller gjøre det mulig å bruke en takløfter fra seng til badekar.

Dersom barnet er pleietrengende, bør det avsettes plass til utstyr som f.eks. ekstra sengetøy, bleier og salver. Hjelpere må kunne oppholde seg der for å gi en hånd med aktivitetene eller for å bistå med hjelp, eventuelt også foreta pleie og stell.

Det bør være god ventilasjon, både for å få frisk luft uten å utsette barnet for trekk, og for å fjerne lukt.

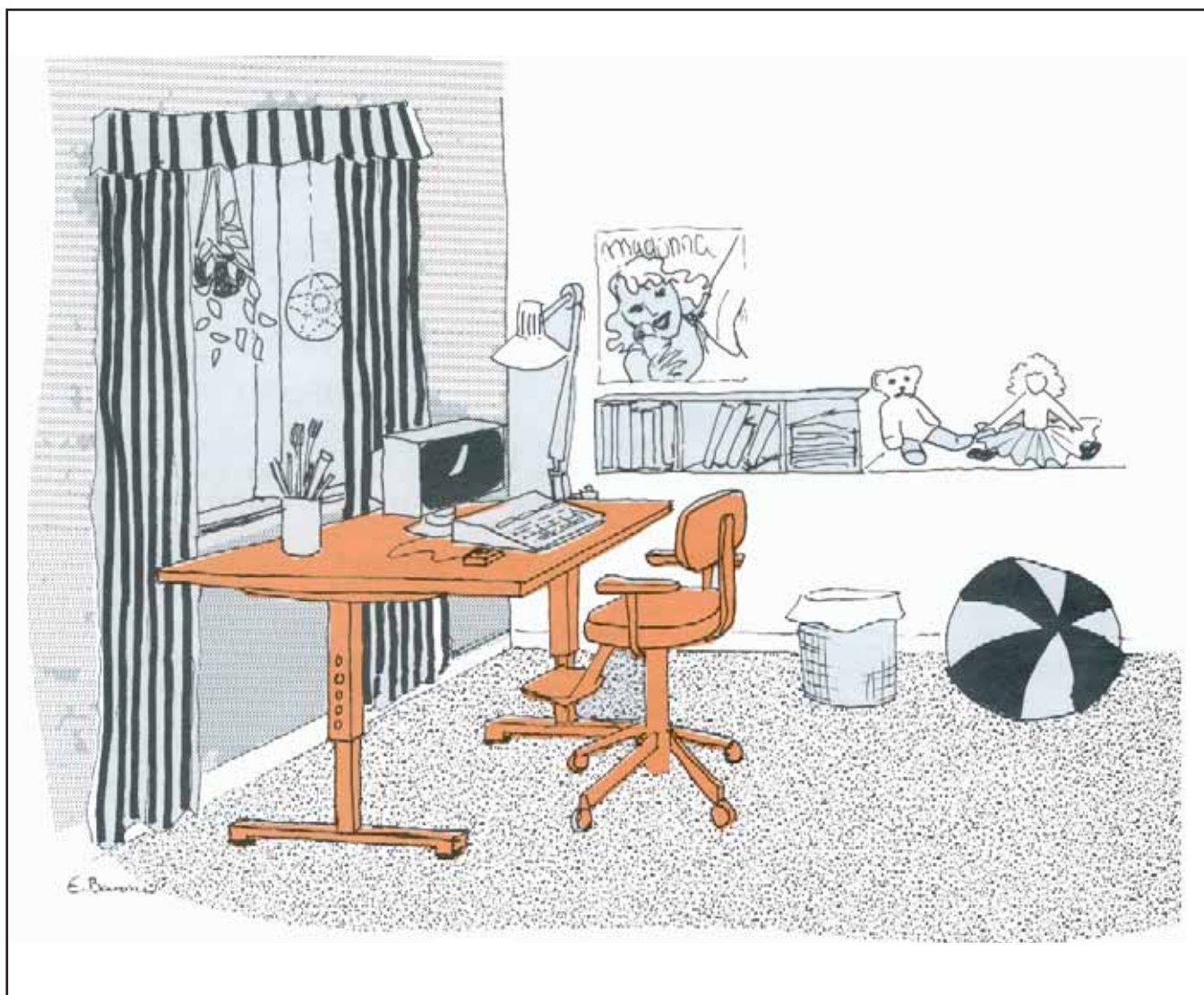
Notater

Notater

Skal barnet bli så selvhjulpen som mulig må det kunne nå og håndtere alt utstyr i den grad dette er mulig. F.eks. må sterkt funksjonshemmede barn kunne heve og senke sin egen seng, åpne og lukke dører eller skru varmen av eller på ved egen hjelp.

Det bør også installeres callingsystem til de øvrige rom for at barnet kan tilkalle andre og eventuelt gjøre det mulig å ha foreldrenes og barnets soverom i forskjellige etasjer. Et callingsystem kan være et godt hjelpemiddel dersom barnet er engstelig for å ligge alene. Det kan også gjøre det mulig for barn med epilepsi å ligge alene. I noen tilfeller kan det være nødvendig med TV - overvåkning.

For at barn med hørselshemninger skal kunne følge med i det som foregår i familielivet bør det installeres lampe på barnerommet som gir signaler når dørklokken og telefonen ringer. Det bør vurderes om TV - overvåkning av fellesrommene i huset skal knyttes til barnets rom. Det vil til en viss grad kompensere for isolasjon gjennom tap av hørsel. Et alternativ er at barnets rom får en meget sentral

Eksempel på innredning av arbeidsrom

plassering i huset, muligens også med store skyvedører til de andre rommene.

Har barnet adferdsproblemer er det viktig å kunne sikre det mot å skade seg selv. Rommet må utføres i materialer som tåler en støy og ha vanlig barnesikring ved vinduet o.l.

Det må også avsettes arbeidsplass med nødvendige hjelpemidler for å klare lekselesning. For mange barn er det aktuelt med datautstyr. Det må være plass til oppbevaring av hjelpemidler. Alt utstyr må innredes i riktig høyde, avpasset barnets rekkevidde og høyde.

Det er viktig at den voksne som hjelper barnet får en god arbeidsstilling, både for kortere og lengre tid. For å få en god arbeidsstilling trengs armslag og riktige arbeidshøyder. Trenger barnet hjelp til av- og påkledning bør den voksne ha en stol eller en benk med ryggstøtte til å sitte på. Barnet kan eventuelt kles i sengen, som i så fall er høyderegulerbar. Benyttes personløfter ved overflytninger i soverommet eller til andre rom, må det tas hensyn til den voksnes arbeidssituasjon ved valg av hjelpemidlet.

Der det fins andre barn i familien må det også fokuseres på plassering og utforming av deres rom, for å unngå skjevfordeling av godene.

Huskeliste

- Plass til seng i pleiesituasjon
- Plass til ekstra utstyr i pleiesituasjon
- Plass til rullestol og andre forflytningshjelpemidler
- Plass til andre barn med forflytningshjelpemidler
- Plass til spesielt leksebord og datautstyr
- Forsterkninger i tak og vegg for løfter og støttehåndtak
- God ventilasjon uavhengig av vinduet
- Sikring av vinduer og robust utforming av rommet ved adferdsvansker
- Vinduene må gå så lavt at barn som kryper kan se ut
- God og direkte forbindelse med bad/WC
- God forbindelse med foreldrenes soverom gjennom planløsning eller hjelpemidler
- Opplegg for kommunikasjonshjelpemidler
- Varme i gulv
- Sikring av elektrisk utstyr

Bad/WC

Ved nybygg vil mange foreldre velge å ha bad og WC separat. Ved utbedring kan det være hensiktsmessig å slå sammen bad og WC for å oppnå et større areal, selv om man mister kvaliteten av ekstra toalett.

Bad/WC er viktige rom i huset. I tillegg til de vanlige aktiviteter, vil også stell, pleie og av/påkledning foregå her.

Barn trenger mye tid og oppmuntring for å ta del i og ta ansvar for aktivitetene selv. Foreldrene overtar lett ansvaret, bevisst eller ubevisst, fordi det går fortere å gjøre det for barnet enn med barnet, eller fordi manglende tilrettelegging gjør det vanskelig. Barn er svært interessert i å klare ting på egen hånd. «Jeg kan selv» og «jeg vil selv» er et godt utgangspunkt for å la barnet ta del i dagligdagse aktiviteter som f.eks. å vaske seg, gå på do og pusse tenner. Ligger badet i nærheten av barnets soverom og døren er terskelfri er slike aktiviteter lettere å få til. Byggeforskriftene har ikke krav om terskel til bad, kun fall til sluk.

Har barnet eget bad er det større muligheter for å utvikle selvhjelpenhet i den farten det trenger selv. Det være seg trening på stallebord eller gulv, selvkateterisering, renslighetstrening osv. Blir barnet stadig avbrutt av utålmodige søsken og venner som skal bruke badet, vil det forstyrre og hemme barnet. Barnet må gis mulighet til å være i fred og bli kjent med kroppen sin. Eget ansvar for eksempelvis kateterisering, bleie eller proteseskift kan ha avgjørende betydning for utvikling av selvfølelse og selvstendighet.

Vanlig utstyr og hjelpemidler på bad/WC

Stallebord

Det finnes en rekke typer stallebord. Vanligst er typen som plasseres over badekar. Andre står fritt på gulvet og tar selvfølgelig mer plass. Noen velger å ha stalleplass på barnets soverom eller andre egnede plasser. Det er plassen man har, eller snarere ikke har, som avgjør. Ved valg av stalleplass må det tas hensyn til at barn med funksjonshemming ofte blir stelt lengre enn vanlig. Husk å ta hensyn til barnets mulighet til å delta selv og at arbeidsforholdene til hjelper blir ivaretatt.

Velg stallebord som kan reguleres i høyden når barnet er over spedbarnsalderen. Noen stallebord kan senkes (elektrisk/manuelt) til en høyde hvor barnet selv kan komme seg opp på bordet. Bordet kan så heves til riktig arbeidshøyde og dermed spare mange tunge løft. Man kan også få bryter tilpasset barnet slik at det kan ta ansvar for reguleringen.

Ved å bruke stellebord med hjul kan barnet flyttes rett fra seng og trilles ut på badet. Bordet kan da være alternativ til dusjstol for dem som har vansker med å bruke det.

Det sparer også hjelper for enkelte tunge løft. Før en slik løsning velges må det sjekkes om døren er bred nok. Husk også å beregne oppbevaringsplass til dusjvogn/stellebord når den ikke er i bruk.

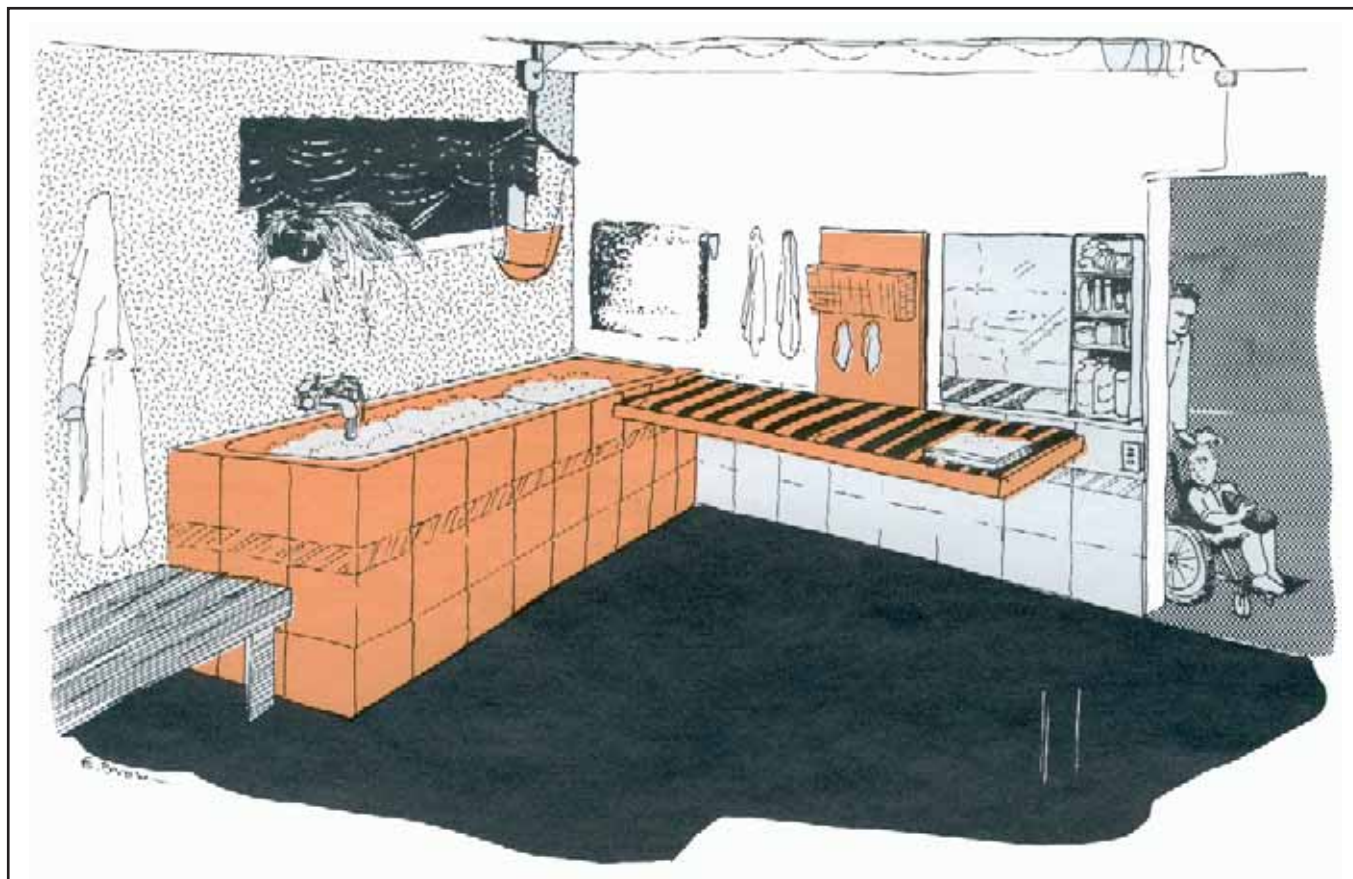
Fastmontert stellebord til å felle opp på vegg fungerer rimelig bra når barnet er lite, men det skal ikke veie mye før hjelper kjenner løftene i rygg/nakke.

Skap/hyller

Bleier, utstyr, klær osv. bør være tilgjengelig der hvor barnet stelles. For barn som krabber, eller bruker forflytningshjelpemidler, bør hyller og skap være tilgjengelig.

Plass for av/påkledning

Av- og påkledning foregår ofte på badet. En sittebenk er til hjelp for barn og hjelper.

Eksempel på bad med badekar

Badekar eller dusj?

Det kan være vanskelig å bestemme seg for hva en skal velge. Er det flere barn i familien vil de gjerne ha badekar. Med eget bad for det funksjonshemmede barnet kan alles behov lettere ivaretas.

Badekar

Det finnes ulike typer badekar og stoler som kan gi barnet nødvendig støtte dersom det har problemer med å sitte selv.

Det finnes forhøyet badekar med åpen plass under slik at hjelpere får en bedre arbeidsstilling og rullestol, vogn, personløfter o.l. lettere kan komme inntil. Et annet alternativ er å bruke et badekarinnlegg og dermed heve bunnen i karet. Uansett løsning må det tas hensyn til plassen hjelpemidler og hjelpere trenger.

Det finnes også hev- og senkbare badekar.

Dusj

Det er ulike typer dusjstoler og støtteanordninger å velge mellom. Enkelte dusjstoler kan slås opp på vegg og tar dermed minimal plass. Husk i så fall solid nok veggfeste. Enkelte dusjstoler fungerer også som toalettstol, dvs. de kan kjøres over toalettet.

Uansett hvilken løsning som velges bør dusjplassen være åpen. Kabinett eller vegger gir mindre plass til å manøvrere og gjør hjelpers arbeidssituasjon vanskeligere.

Husk godt veggfeste for støttehåndtak, dusjstol, stellebord osv.

Dersom dusj er plassert i nærheten av toalett, kan denne brukes som bidet.

Servant

Servanten på badet skal brukes av personer med ulike behov. De voksne har behov for en servant tilpasset deres høyde. Barnet har behov for å kunne sitte ved servanten eller stå med ulike støtteanordninger. Husk at alle barn har glede av å kunne søle med vann.

Familien kan velge å ha to servanter hvis det er plass. Er det kun plass til en er den beste løsningen en hev/senkbar servant som kan tilpasses alle. Det krever fleksibelt røropplegg og solid veggfeste.

Det finnes servanter med ulike dybder og bredder. En dyp servant er nødvendig for at barnet skal komme inntil om det sitter ved vasken. Er høyden på servanten tilpasset stolen vil barnet lettere kunne ta del i vasking, tannpuss osv. Speil må monteres slik at barnet kan følge med på aktivitetene.

Det kan være greit med et støpsel til elektrisk utstyr i tilknytning til sitteplassen ved speilet. Velges en vanlig servant kan det være nødvendig med veggfeste til støtte når barnet vasker seg eller reiser seg fra toalettet.

Blandebatterier

Det finnes et utall av blandebatterier, men ikke alle er tilfredsstillende for personer med nedsatt kraft, ufrivillige bevegelser, nedsatt forståelse osv. Generelt er kraner med hendel å foretrekke framfor de som krever mere kompliserte grep. Lengden på hendelen må vurderes i forhold til den enkelte bruker.

Kraner som skal brukes av barn bør ha temperatursperre og batteriene ved bad/dusj bør ha termostat.

Dusjvogn

WC

Hva slags behov har barnet? Kan det sitte selv? Trenger det støtte? Trenger det vanlig høyde? Kan barnet tørke seg selv? Det finnes forskjellige støttemanordninger festet på vegg og/eller toalett. Der som toalettet skal brukes av andre vil det være nødvendig med fleksible løsninger. En toalett-/dusjstol kan benyttes over vanlig toalett. Har barnet eget bad/WC bør det finnes løsninger som i størst mulig grad oppmuntrer barnets selvstendighet. Tidlig renslighetstrening er oftest lettest på potte. Foreldrene kan sitte på gulvet sammen med barnet om det trenger støtte, f.eks. med barnet mellom bena. Når barnet skal bruke toalettet er det viktig at sittestillingen er trygg og god. Toalettet må være i riktig høyde med støtte under føttene. Barnet må sitte avslappet uten å måtte konsentrere seg om å holde seg fast.

Forhøyet toalett kan gi samme høyde som barnets rullestol. Dermed lettes overflytting for barn og hjelper. Det blir også lettere å reise seg for barn som kan stå. Ikke glem nødvendig plass til stol og/eller hjelper foran og på begge sider av toalettet. Trang plass betyr at hjelper må stå bøyd og vridd og dermed påføre ryggen unødige belastninger.

Lave barnetoalett som f.eks. brukes i barnehager kan være løsningen for noen barn i en periode, men er sjelden en løsning barnet kan vokse med.

Enkelte barn har problemer med å tørke seg. For dem kan et toalett med automatisk spyle-/tørkefunksjon, eller bare spyling, være et nyttig hjelpemiddel. Det finnes ulike typer og de tar noe mer plass enn et vanlig toalett.

Personløftere

Vanligvis deles personløftere i to grupper:

- Stasjonære, dvs. fastmontert f.eks. i tak eller i badekar
- Mobile løftere på hjul som brukes fra et rom til et annet eller fra en situasjon til en annen

Stasjonære løftere vil ofte kreve bygningsmessige endringer i tak, dører osv. Skal det bygges nytt bad må bruk av takløfter tas med i planleggingen (forsterkninger og elektrisk opplegg). Stasjonære løftere er som oftest mest hensiktsmessig. Vanlige løftebaner er skinne fra barnets soverom til stellebord, bad og toalett. En bør velge styringsbokser som barnet i størst mulig grad kan bruke selv. Noen personløftere bråker mer enn andre. Det finnes også takskinner/løftere som ikke krever bygningsmessige endringer. Mobile løftere krever at rommene er terskelfrie, at døråpningene er store nok og at bad og toalett gir plass til løfter og hjelper.

Husk at støttebelter til løftere trenger oppbevaringsplass der de skal brukes.

Ventilasjon

God ventilasjon er viktig på badet. Bruker barnet bleier, pose e.l., må luftemulighetene være ekstra gode.

Gulvbelegg

Gulvbelegget på badet må være sklisikkert, lett å rengjøre og gulvet bør ha varme. For barn som oppholder seg mye på gulvet er varmekabler nødvendig for å unngå sykdom. På gamle bad bør ovner plasseres høyt på vegg eller i taket for å unngå at barnet brenner seg. Stråleovner bør unngås da de gir ubehagelig varme.

Huskeliste

- Ikke terskel til bad/toalett
- Bad og soverom vegg i vegg, med direkte adkomst
- Oppvarmede gulv ved behov
- Gode festmuligheter i vegger og tak

Kjøkkenet

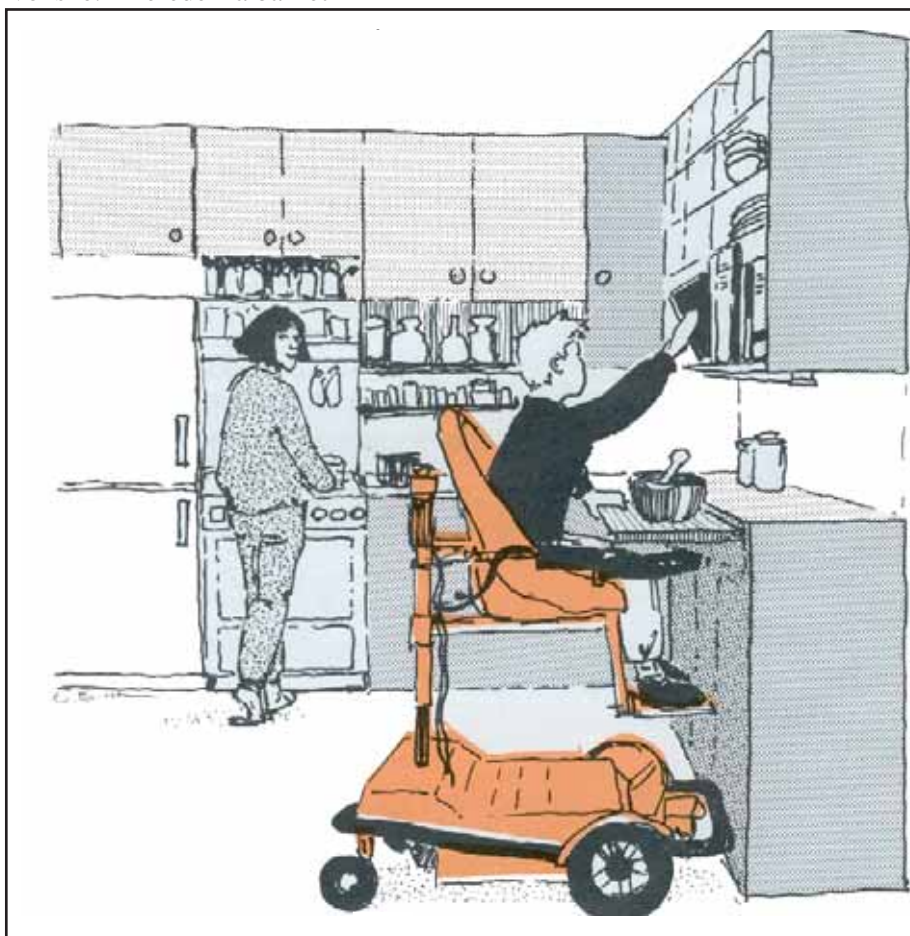
Kjøkkenet er i hovedsak voksnes arbeidsplass og er planlagt for å gi riktig arbeidshøyde og oppbevaringsplass for utstyr til matlaging. Mye av foreldrenes tid brukes på kjøkkenet. Kjøkkenet er et sted hvor barnet naturlig iakttar, lærer og deltar i daglige gjøremål, i nær kontakt med foreldre eller andre voksne. Allerede fra barnet er ganske lite vil det ønske å ta del i enkle kjøkkenaktiviteter.

Både ved nybygg og ved utbedring av gammelt kjøkken er det mange spørsmål forbundet med planleggingen.

Hvor mye hensyn skal en ta til funksjonshemmede barn? Hva vil fremtiden bringe? Hvordan vil barnet klare seg som tenåring? Skal kjøkkenet planlegges med tanke på muligheten for deltakelse på linje med søsken?

Notater

Eksempel på innredning av kjøkkenet

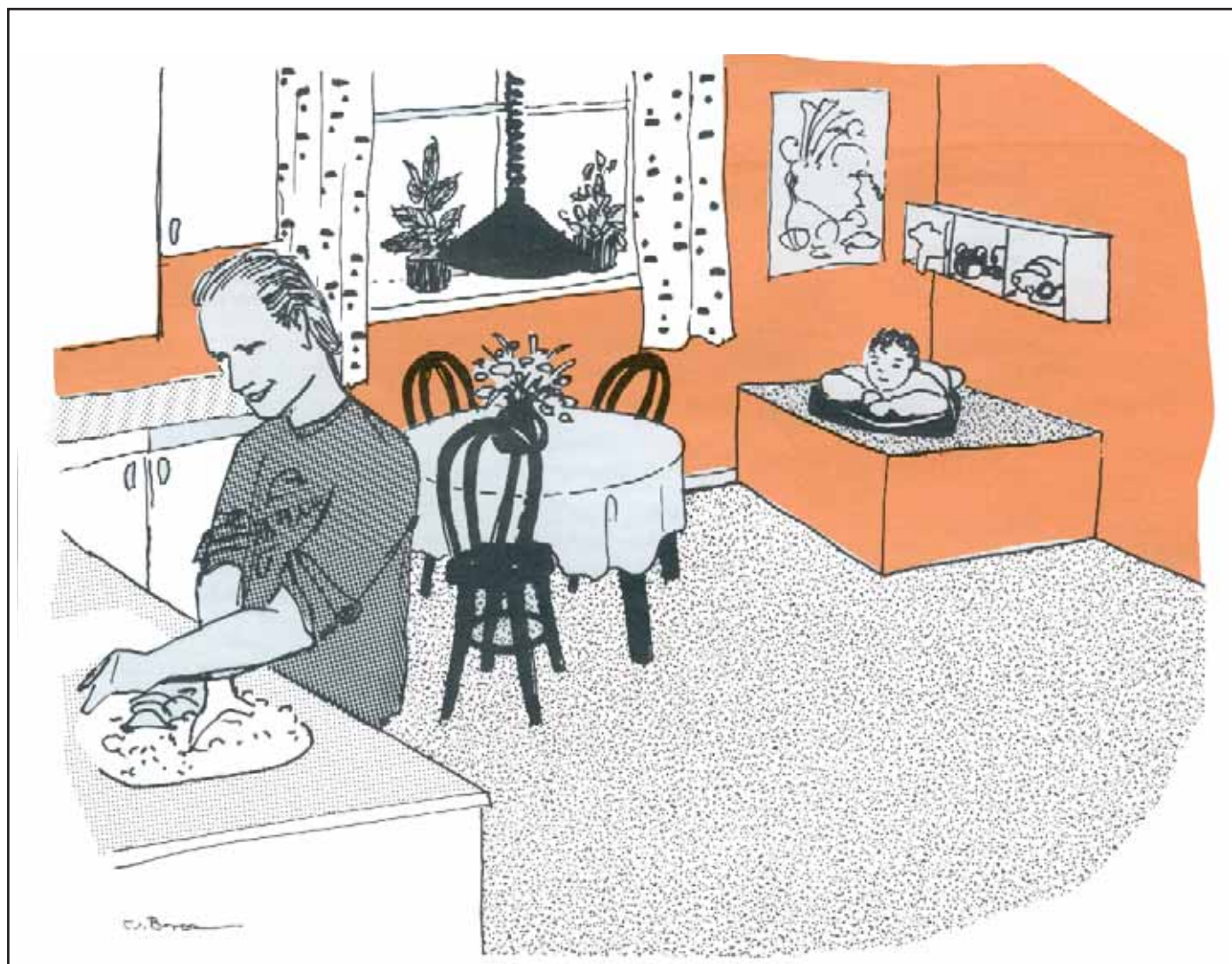

Notater

Målsettingen bør være at barnet får mulighet til å delta i husarbeidet på lik linje med andre barn. Familien og det enkelte barns spesielle behov må avgjøre hvor store utbedringer eller spesialtilpasninger som er nødvendig.

Norske gjennomsnittskjøkken er ganske små, men enkle tilpasninger lar seg gjøre ved å:

- Fjerne skapdører under oppvaskkummen for å komme til med arbeidsstol eller rullestol
- Omplassere flyttbare enheter slik at arbeidsbenk ligger mellom oppvaskbenk og komfyr Det sparer mange bevegelser og mye løfting og bæring
- Hvis man må akseptere et todelt kjøkken, vil trillebord være et godt hjelpemiddel
- For å få riktig arbeidshøyde er en hev- og senkbar rullestol/arbeidsstol et alternativ

Kan man planlegge fritt, bør følgende momenter være med:

- God planløsning for rullestolbrukere og barn med gangvansker
- Hensiktsmessige løsninger for barn som har problemer med å løfte, holde og bære
- Gode løsninger for barn som har kort rekkevidde

L-formede løsninger gir en forholdsvis konsentrert arbeidsgang og egner seg best for rullestolbrukere. Man unngår ganglinjer som krysser arbeidssonen. Et typisk «hjemmeulykke-kjøkken» er et tosidig kjøkken hvor komfyr og oppvaskbenk ligger rett overfor hverandre. Når man bærer en kjele med varmt vann over til den andre siden, er det lett å støle på et barn som går eller krabber på gulvet.

Er det flere personer som benytter kjøkkenet i forskjellige arbeidshøyder, bør kjøkkenet være høyderegulerbart. Det finnes flere regulerbare kjøkken på markedet. Kjøkkenet kan høydereguleres manuelt eller elektrisk. Elektriske er å foretrekke da de lettere kan tilpasses den enkelte.

Overskap kan senkes slik at barnet når de nødvendige gjenstander. Enkelte spesialkjøkken har overskap som også kan kjøres ut/frem slik at personer med begrenset rekkevidde lettere kan nå dem. Alternativt kan elektrisk seteløft på rullestolen gjøre høyderegulerbart kjøkken unødvendig.

Hensiktsmessig innredning og tekniske hjelpemidler

Vanlige elektriske husholdningsmaskiner f.eks. brødsjærer og grønnsakskutter kan ha avgjørende betydning for barnets selvhjelpenhet. Sørg derfor for å ha nok stikkontakter - lette å nå og i riktig høyde. Husk vanlig barnesikring for små barn.

En ekstra hylle under overskapet for barnets gjenstander er nyttig.

Bøylehåndtak, i stedet for knotter på skuffer og skap, er lettere å bruke for alle barn.

Det finnes et stort antall blandebatterier på markedet og det utvikles stadig nye produkter, men alle er ikke like egnet for personer med funksjonsnedsettelse. Generelt er ettgreps batteri å foretrekke og helst med lang hendel og temperatursperre. For barn med utviklingshemning kan det være best med et armatur som gir gode muligheter for å skille kaldt og varmt vann.

Kjøkkenet er en spesielt ulykkesutsatt plass. Tenk derfor godt over sikring av skuffer og skap. Komfyren må ha barnesikring. Barn og kortvokste benytter seg av krakker for å komme seg opp. Vær oppmerksom på risikoen for fall.

Opphold, lek og hvile

Kjøkkenet er ofte også oppholdsrom for familien og barn på besøk. Selv om funksjonshemningen er slik at barnet ikke kan delta i aktivitetene, bør det få sin egen oppholdsplass. En lekeplass på kjøkkenet kan være kombinert oppholds- og hvileplass. Plassen må være skjermet, men ikke isolert i forhold til det som foregår.

En plattning på ca. 1,95 x 1,85 m og ca. 50 cm høy kan gi barna en plass for seg selv. En målsetting er at barnet selv kan forflytte seg mellom stol og plattning. Plattningen kan fjernes når barnet blir eldre og får andre behov.

Mange bruker kjøkkenbordet som leksepult de første årene på skolen. Barnets sitteplass krever ekstra plass ved bruk av rullestol, vogn eller ståstativ o.l. Bord og stol må være i god arbeidshøyde.

Huskeliste

- Kjøkkenet bør ha L-form
- Kjøkkenet bør være høyderegulerbart- alternativt elektrisk høyderegulerbar rullestol/arbeidsstol
- Barnesikring på varmekilder, skarpe kanter og elektrisk utstyr
- Sklisikkert, lettstelt gulvbelegg
- Evt. varme i gulvet
- Håndtak og vridere må være lette å bruke
- Bevisst fargebruk gjør det lettere å orientere seg

Utearealer

Notater

Alle barn må få utforske sin verden og utvikle sine evner gjennom lek. Dette må skje i trygge omgivelser og med mulighet for kontakt med andre barn. Det må legges til rette for lek, bevegelser og skapende virksomhet tilpasset barnets alder. Barn begynner å leke i sandkasse ved ett-års alderen. Det er for sent å begynne med slik lek i 6-7 års alderen.

Alle sanser må stimuleres. For å muliggjøre dette må barnet få oppleve naturens mangfold gjennom sport og lek, ved klatring og kryping, gjemme seg bak en busk, plukke kongler på bakken eller fiske krabber på brygga, plukke blomster og bær, kjenne stråene kile på leggen, eller grave mark.

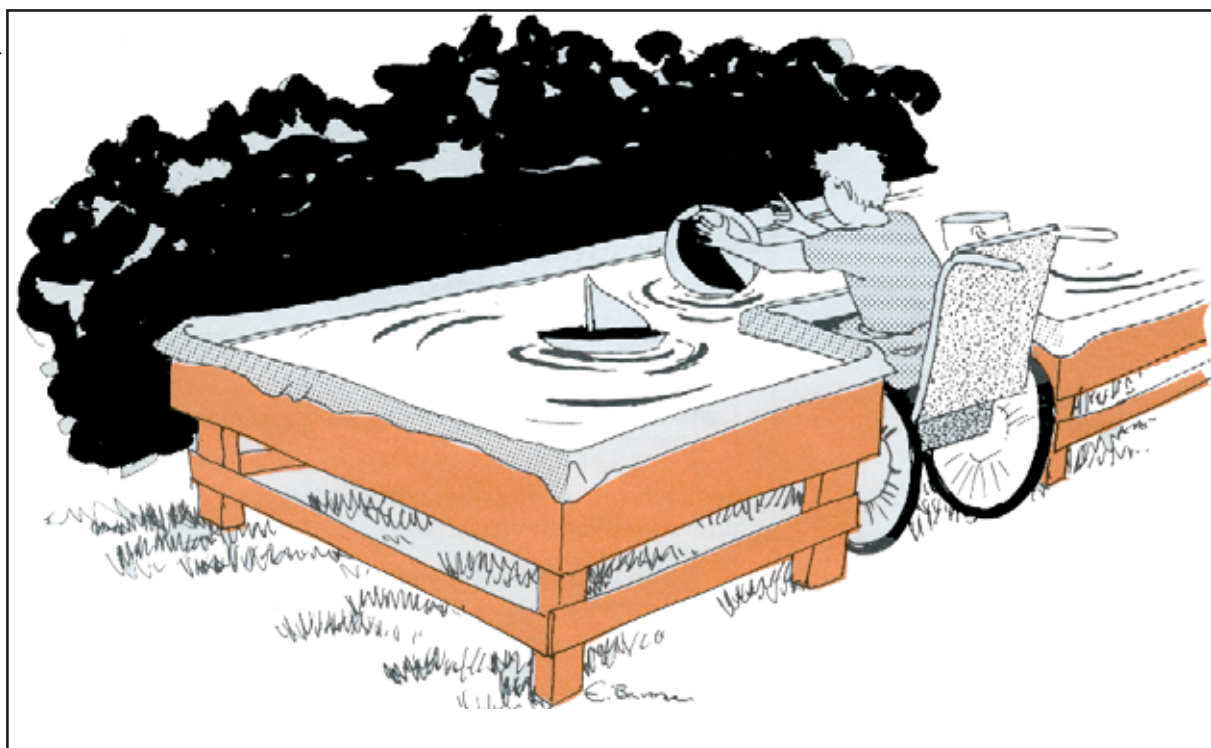
Barn med nedsatt funksjon er like fullt barn med barns behov og utviklingsmuligheter. De har behov for å utforske sin verden og øve opp sine evner, utfolde seg i aktivitet og gjøre sine erfaringer.

Førskolealderen er betegnet som den viktigste utviklingsperioden i et menneskes liv. Muligheter til fysisk og psykisk utfoldelse er derfor av stor betydning.

Ved planlegging av barnets uteareal må en vurdere det private området i forhold til fellesskapets areal. Uteomgivelsene må gi varierte opplevelser og former for lek. Funksjonshemmede barn skal ha samme mulighet til å delta som andre. Det må legges til rette for full utnyttelse av den enkeltes personlige ressurser. Funksjonshemmede barn har redusert aksjonsradius, noe som stiller ekstra store krav til planlegging og utforming av områdene rundt boligen.

Enkelte, f.eks. barn som vandrer, kan ha behov for skjermet lekeplass. Utagerende barn kan skade seg selv og andre. Her kan det være nødvendig med gjerde og grind. For andre kan det være et poeng å åpne «den private» lekeplassen for lekekamerater. Barns sosiale utvikling avhenger av samvær med andre barn.

Tilpasning til vannlek

Notater

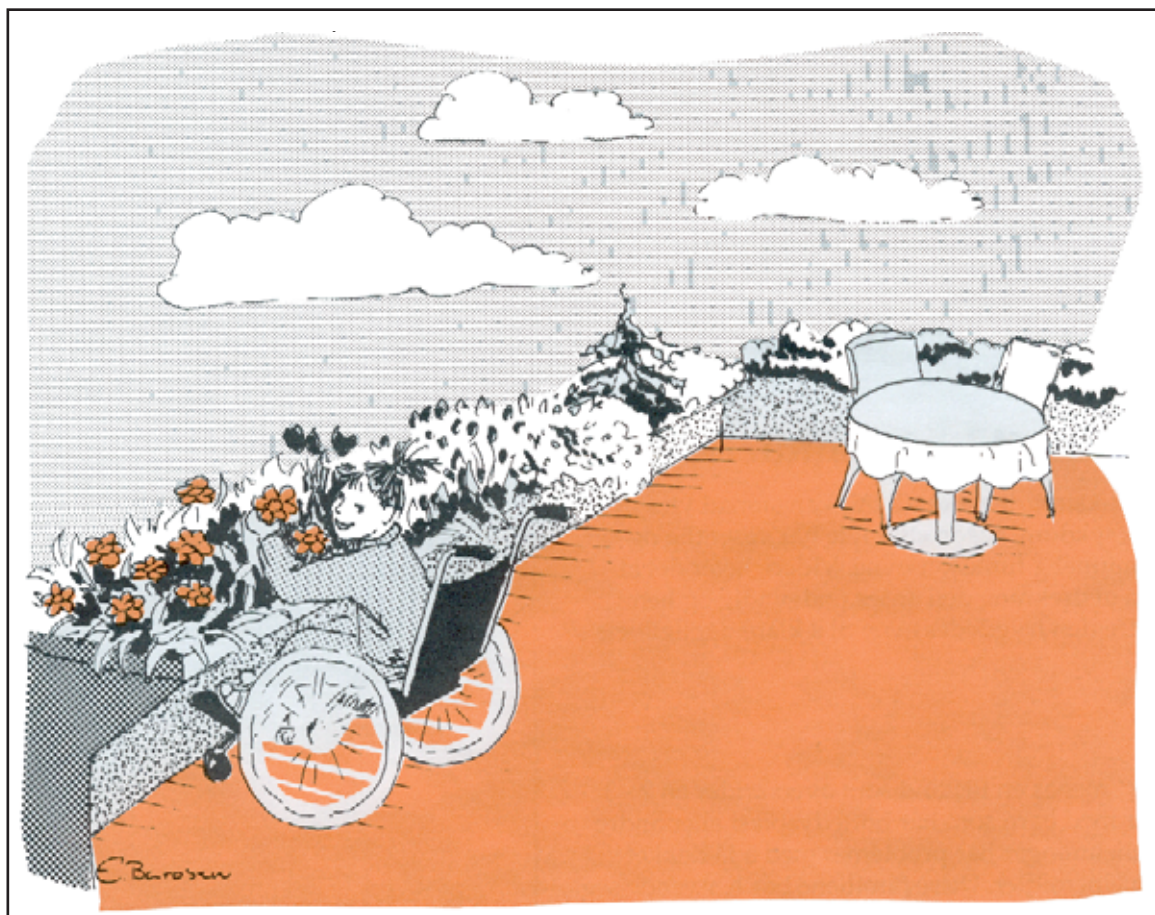
Boligens inngangsparti må tilrettelegges slik at barnet, så langt det er mulig, selv kan komme inn og ut. Dette er et spørsmål om både bygningstekniske detaljer og tilpasning av tekniske hjelpemidler. Lekearealene bør lokaliseres slik at det gir god kontakt mellom personer inni og utenfor boligen, og mellom voksne og barn. Det bør lages sitteplasser med fast dekke og plass til flere i nærheten av lekearealene.

Det bør være mulighet for en skjermet sone der en kan gi bleieskift, mat og andre former for omsorg.

Funksjonshemninger medfører at det stilles krav utenom det vanlige og forutsetter utstrakt samarbeid mellom foreldre, barn, utbyggere og planleggere.

Fagpersonell, f.eks. ergoterapeut, fysioterapeut og pedagog med kjennskap til barnet og funksjonsnivået, er viktige medspillere i en slik prosess. De har kjennskap både til hvordan barnet fungerer og tekniske løsninger.

Innhent råd fra landskapsarkitekt om utforming og valg av beplantning og materialer. Det er her kunnskap om alle muligheter og valg ligger. Arkitektbistand for funksjonshemmede dekkes økonomisk av Husbanken med inntil 15 timer, men tilsvarende ordning gjelder dessverre ikke landskapsarkitekt. Undersøk om kommunen har landskapsarkitekt som kan gi råd.

Huskeliste

- Plassering av gjenstander på faste steder kan tjene som «landemerke».
- Utstikkende hjørner, stolper og skarpe kanter bør unngås.
- Bruk ufarlig lekeutstyr, montert på forsvarlig underlag.
- Benytt lekeutstyr med minimalt vedlikehold og påse at evt. vedlikehold utføres forsvarlig ved behov.

Tre punkter å ta hensyn til

Lek og aktiviteter som krever individuelle tilpasninger

Ved utforming av lekeapparater må det tas hensyn til sikkerhet og komfort, f.eks. med stengsler og polstring. Et huskesete kan ha sidestøtter og sikring foran osv.

En vippehuske kan lages med høye håndtak foran og bak, slik at det er mulig å holde seg fast, eller bli bundet fast.

En rullestol kan også brukes som huske.

Skranker og ribber kan settes inntil vegg så barnet finner støtte.

Sklier kan følge en naturlig bakke, og ha et flatt repos på toppen.

For barn som oppholder seg liggende på marken, bør det være mulig å rulle og krype i ulike nivåer.

Forflytning ved nedsatt gangfunksjon

En plen er god å sitte på og mindre vond å falle på enn asfalt, men den er treg å kjøre på for en rullestolbruker.

Hardtrampet grunn er god å løpe på og gir gode muligheter for rullestolen, men den må være fri for stein.

Påler/stenger kan benyttes til å lage en «kjørevei». Denne kan brukes som øvelsesbane for rullestolsmanøvrering med forskjellig vanskelighetsgrad, både til sport og lek.

Aktiviteter med rettledefunksjon gir muligheter for blinde og svaksynte til å orientere seg.

En naturløype tilpasset den enkelte bruker gir natur-erfaringer og -opplevelser. Innretninger og muligheter for å utvikle sansene er mange, f.eks. en mur med ulike egenskaper og former som barnet kan ta og føle på.

Stillesittende lek

Ta hensyn til klima. Barn med nedsatt bevegelighet kan ikke så lett regulere kroppstemperaturen. Lekeplasser kan skjermes med levegger, overbygning og beplantning med tanke på nedbør, vind og sterk sol.

Det kan være aktuelt med oppvarming av sandkasser og sitteplasser.

Beplantning kan benyttes for å tiltrekke seg fugler og insekter for at barn som vanskelig kan komme ut i skog og mark også kan få oppleve dette. Bærplanter gir inntrykk både med farge og smak. Husk at enkelte insekter kan være skadelige og enkelte planter er giftige. For barn med pollenallergi må særskilte hensyn tas.

Sitteplassen bør ha bløtt belegg.

Vannlek er mulig med grunne, enkle basseng og vannuttak.

Hevet sandkasse/basseng, hvor en f.eks. kan komme inntil med rullestol, kan være aktuelt.

Blomster/grønnsakbed bør være tilpasset barnets arbeidsstilling.

Finansiering av hjelpemidler

Dette kapitlet tar for seg ansvarsfordelingen mellom Rikstrygdeverket og Husbanken. Reglene og rundskrivene det refereres til er pr. 01.11.98. Vi gjør oppmerksom på at reglene kan bli endret og det vil derfor lønne seg å innhente «siste nytt» på de lokale trygdekontor/hjelpemiddelsentralen samt boligkontor. Vi viser også til Norges Handikapforbunds hefte «Tekniske hjelpemidler for funksjonshemmede» for utfyllende opplysninger om rettigheter, saks- gang og faglig bistand.

Hvem kan få hjelpemidler?

Stønad til hjelpemidler er hjemlet i Lov om folketrygd, kapittel 10, §§ 10-5, 10-6 og 10-7. Målsettingen med stønadstilbudet er å gi funksjonshemmede mulighet for deltaking, mestring og likestilling i samfunnet. Ytelsene har til hensikt å løse funksjonshemmedes praktiske problemer i dagliglivet, på arbeidsplassen, i barnehage, skole eller lærlingesituasjon. Hensyn til brukers erfaring og kunnskap om egne problemer skal vektlegges i særlig grad, og brukermedvirkning skal ivaretas i hele formidlingsprosessen for å få et best mulig beslutningsgrunnlag (kap. 10, rundskriv).

Stønad kan ytes til den som på grunn av sykdom, skade eller lyte har vesentlig og varig innskrenket alminnelig funksjonsevne. Stønad til hjelpemidler kan ytes i den utstrekning det anses nødvendig og hensiktsmessig for å bedre funksjonsevnen i dagliglivet.

Kommentar

Med begrepet *varig* menes en tilstand som overskrider en 2-3 års varighet. Familier med barn som har hoftedysplasi eller andre kortvarige funksjonshemninger har problemer med å få dekket utgifter til tekniske hjelpemidler. Disse familiene bør henvende seg til kommunens hjelpemiddellager eller til sine organisasjoner.

Legg merke til formuleringen *nødvendig og hensiktsmessig*. I søknaden må du forklare hvorfor det er viktig med et hjelpemiddel og hvorfor nettopp dette hjelpemidlet er det beste. Legg vekt på å argumentere med at hjelpemidlene vil bidra til å lette dagliglivets situasjoner og/eller bryte isolasjon. Trygden krever vanligvis at en fagperson begrunner søknaden.

Hvilke hjelpemidler kan man få?

Det kan ytes stønad til hjelpemidler som er nødvendig og hensiktsmessig for å bedre funksjonsevnen i dagliglivet eller bli pleiet i hjemmet.

Barn og unge under 18 år kan få stønad til hjelpemidler for trening, stimulering og aktivisering. Dette gjelder også datautstyr. På skolen må hjelpemidlet være nødvendig og hensiktsmessig for at eleven skal kunne følge undervisningen og gjøre hjemmelekser. Utstyret må være knyttet til eleven personlig utfra funksjonshemningen.

Bestemmelsen omfatter også spesial- eller ekstrautstyr til lek og sport. Det gis ikke stønad til vanlige leker, vanlig sportsutstyr og konkurranseutstyr. Begrensningen i konkurranseutstyr gjelder aktive idrettsutøvere som ofte vil ha behov for flere utgaver av samme type utstyr. Barn og unge som av og til deltar i konkurranser skal etter trygdens retningslinjer ikke utelukkes fra å få nødvendig utstyr.

I følge forskriftene gis det ikke stønad til hvitevarer, brunevarer og alminnelig kjøkkenutstyr. Bestemmelsen gjelder ikke for brukere under 18 år dersom hensikten med hjelpemidlene er trening, stimulering og aktivisering.

Kommentar

Etter NHF's vurdering er det rom for tolkning når det gjelder hva som er vanlig utstyr i hjemmet og vanlige leker. Et hjelpemiddel defineres som en gjenstand eller tiltak som bidrar til å redusere funksjonshemmedes praktiske problemer. Det bør derfor være barnets funksjonsnedsettelse og produktets nytteverdi når det gjelder trening, stimulering og aktivisering som vektlegges, og ikke en ensidig fokusering på hvor vanlig man antar at lekeutstyret er eller hvem som forhandler det.

Barnehage og skole

Barnehagen og skolen har ansvar for å legge forholdene til rette for alle barn. Dette gjelder både bygningsmessige forhold og læremidler. Dersom et barn har en funksjonshemning og har behov for spesielle hjelpemidler og tilrettelegging, er det mulig å få dekket

disse tiltakene gjennom folketrygden. Det er funksjonsnedsettelsen og det individuelle behovet som avgjør om trygden yter stønad, og på skolen må hjelpemidlet være nødvendig og hensiktsmessig for at eleven skal kunne følge undervisningen og/eller gjøre hjemmeløp. Spesialpedagogiske læremidler er skolens ansvar.

Endring og installasjon i bolig

I enkelte tilfeller er det uklart om utgifter i forbindelse med tilrettelegging av boligen skal dekkes av folketrygden eller gjennom tilskudd/lån i Husbanken. Hovedregelen er at bygningsmessige innredninger finansieres gjennom Husbanken, mens løsøre finansieres av folketrygden.

Anskaffelse av hjelpemidler fører vanligvis med seg boligendringer. Som eksempel kan nevnes et barn med muskelsykdom som må gå over til å bruke rullestol. Det kan kreve at inngangspartiet endres, muligens installasjon av rampe, utvidelse av gang m.m. Slike endringer gjøres ikke som i en generell boligendring/forbedring, men utelukkende fordi det har tilknytning til barnets funksjonshemming. Dette er det viktig å forklare i en søknad om økonomisk støtte.

Ved bygging av *ny* bolig er det imidlertid viktig å planlegge godt fra begynnelsen av. Man kan f.eks. ikke uten videre forvente at trygden finansierer en trappeheis, fordi denne i første rekke ses på som et kompenserende tiltak for dårlig boligløsning.

Eksempler på bygningsmessige endringer som kan dekkes via Husbanken:

- Utvidelse av døråpninger og fjerning av terskler
- Ombygging av bad
- Utskifting av teppe til vanlig gulv (allergi)
- Utskifting av kjøkkenbenk

Eksempler på hjelpemidler i boligen som kan dekkes gjennom folketrygden:

- Automatisk døråpner/garasjeportåpner
- Trappeheis og løfteplattform
- Prefabrikkert rullestolrampe
- Utskifting av badekar til dusjløsning
- Støtteordninger montert på vegg eller gulv
- Høyderegulerbar vaskeservant med speil
- Utskifting av kraner
- Montering av ekstra trappegelender i allerede eksisterende bolig
- Heismekanisme for kjøkkeninnredning
- Terskeleliminator
- Varslingsutstyr for døve og døvblinde

Finansiering av boligen

I Husbanken og i Landbruksbanken finnes det særlige ordninger for funksjonshemmede.

Ordningene forvaltes av den enkelte kommune. Kontakt kommunens tekniske etat, boligkontoret eller sosialkontoret for ytterligere informasjon, eventuelt Husbanken/Landbruksbanken sentralt eller regionkontorene.

Husbanken gir lån/tilskudd til bolighus uavhengig av beliggenhet.

Landbruksbanken gir lån til bolighus bygget på gårdsbruk. Søknad om finansiering av boligutbedring på gårdsbruk sendes Landbruksbanken og behandles der, mens søknad om tilskudd automatisk sendes videre til Husbanken.

Tomtepris

Husbanken har regler om maksimal tomtepris.

Ved kjøp av kommunal tomt bør en forhandle med kommunen om at tomten selges til en pris som tillater husbankfinansiering.

Arkitektbistand

Husbanken kan gi prosjekteringsstilskudd (planlegging/tegninger) til funksjonshemmede i forbindelse med nybygging, kjøp av brukt

Notater

bolig eller utbedring av eksisterende. Ifølge Husbankens retningslinjer skal boligen prosjekteres i samarbeid med (ergo)terapeut fra kommunen, fylkets rådgivningsgruppe eller annen faginstans. Hvis prosjektet godkjennes, kan Husbanken dekke inntil 15 timer arkitektbistand. Det kan søkes om ytterligere bistand i spesielle tilfeller. I tillegg til de 15 timene omfatter tilskuddet kompensasjon for moms, kopieringsutgifter og reiseutgifter. Husbanken har eget søknadsskjema for prosjekteringsstøtte.

Lån og tilskudd

Husbanken gir lån til oppføring, kjøp og utbedring av bolig. Det kan gis høyere lån dersom du bygger hus som har livsløpsstandard eller dersom du må bygge større bolig fordi noen i husstanden er funksjonshemmet. Det kan også gis lån til tilbygg. Husbanken kan gi lån/tilskudd til mindre utbedringer og nødvendig spesialtilpassning av ny eller brukt bolig. Det kan gis lån/tilskudd til oppføring av garasje dersom trygden har gitt stønad til bil.

Boligtilskudd til tilpassning av bolig er behovsprøvd utfra søkerens spesielle behov for tilpassning samt husstandens samlede økonomi.

Avslag og anke

Eventuell klage på vedtak må være skriftlig og sendes det kontoret som har truffet vedtaket. Klagefristen er tre uker fra du har mottatt vedtaket. Dersom du ikke får medhold, sendes klagen til en uavhengig klagenemnd som er oppnevnt for Husbanksaker.

Mer informasjon

Husbanken har publisert diverse informasjonsmateriell både om låne- og tilskuddsordninger og om planlegging av gode boliger. Publikasjonene er gratis og oversikt over disse kan fås fra Husbanken. Vi viser også til litteraturlisten bak i heftet.

Skriving av søknad

For å unngå feil adressat, klargjør på forhånd hvilke instanser som behandler de ulike søknadene. F.eks. skal søknad om lån/tilskudd vanligvis til kommunens boligkontor, mens søknad om tekniske hjelpemidler skal til hjelpemiddelsentralen.

For å unngå forsinkelser i saksbehandlingen må søknadsskjema fylles ut nøyaktig og det må legges ved nødvendig dokumentasjon. Dersom det er usikkert hva som skal legges ved, spør!

Når det gjelder hjelpemidler skal søknaden vanligvis begrunnes av ergo- eller fysioterapeuten i kommunen/bydelen, mens det er hjelpemiddelsentralen som fatter vedtak. Spør derfor de kommunale fagfolkene først dersom det er noe du lurer på. Det samme gjelder boligområdet; spør først i kommunen om regler og praksis, og deretter Husbankens regionskontor dersom du ønsker mer informasjon før du søker.

Er det usikkert om det er grunnlag for å søke, så forsøk likevel og begrunn godt med at tiltaket har sammenheng med bedring av funksjonsevnen.

Henvend deg til Husbanken, eventuelt Rikstrygdeverket, hvis det er saker der det kan være nyttig med en prinsipiell diskusjon før saken behandles. Enkelte ansvarsområder er uklare, f.eks. gjerde, asfaltert lekeplass, tilpassede lekeapparater.

Beskriv selv situasjonen

Skaff nødvendig dokumentasjon fra helsepersonell som ergoterapeut, fysioterapeut, lege. Denne dokumentasjonen må vise til funksjonshemmingen, forventet utvikling og hvilke spesielle problemer dette skaper i forhold til det søknaden gjelder.

Også brukerorganisasjonene kan gi råd og veiledning. Enkelte har også utarbeidet nyttig informasjon som kan vedlegges. Husk at leseren vanligvis har liten kjennskap til problemstillingen.

Begrunn hvorfor det velges denne spesielle løsningen. Hvis det er alternativer som faller rimeligere ut, bør det begrunnes hvorfor en utelukker en slik løsning.

Understrek hvilke kvaliteter som oppnås om søknaden innvilges. Presiser hvordan boligtilpasningen letter den praktiske hverdagen og samtidig tar hensyn til individet og fellesskapet.

Vedlegg håndverkers beskrivelse av arbeidet, samt anbud. Undersøk om det er nødvendig med flere anbud.

Hvem gir råd og hjelp?

Din kontaktperson i kommunen, ergo- eller fysioterapeuten, bør kunne gi deg og familien råd og veiledning angående løsninger og saksgang. Du kan også ta kontakt med kommunens boligkontor/sosialkontor/Husbanken for å få informasjon om hvilke tiltak det er mulig å få dekket gjennom boligtilskudd eller lån. Det kan også være en fordel å ta kontakt med trygdekontoret eller hjelpemiddelcentralen for å drøfte forholdene før du søker hjelpemidler.

Noen ergo-/fysioterapeuter vil vegre seg for å påta seg arbeidet fordi de er ukjente med boligsaker. Er de offentlig ansatte har de ikke anledning til å si nei. Det er viktig å forklare dem at man ikke forventer at de skal tegne huset, men redegjøre for funksjonshemningen og hjelpemiddelbehovet til arkitekten eller andre involverte fagfolk.

Boligkontoret eller sosialkontoret i kommunen kan gi hjelp til å utrede økonomiske støtteordninger.

For mer informasjon viser vi til NHF's publikasjon «Veien mot ny bolig» som gir en trinnvis gjennomgang fra behov til løsning, og til litteraturlisten bak i heftet.

Trengs arkitekt?

Det er ofte nødvendig med arkitekt til planløsning av huset. I tillegg kan det være behov for arkitektbistand for å vurdere om byggearbeidet er utført som avtalt.

Husbanken kan gi inntil 15 timer prosjekteringstilskudd (planlegging/tegninger) til funksjonshemmede i forbindelse med nybygging, kjøp av brukt bolig eller utbedring av eksisterende.

Som byggherre er du selv økonomisk og juridisk ansvarlig for alt som gjøres med boligen.

Rådgivningsgrupper i bolig- og byggesaker

Du kan trenge hjelp til å kartlegge hvilke krav barnets funksjonshemming stiller til boligens utforming. Du kan også trenge hjelp til å utrede behovet for tekniske hjelpemidler, nå og i framtiden, spesielt de plasskrevende hjelpemidlene.

Du kan ha behov for veiledning når det gjelder økonomi og støtteordninger. Du kan også trenge bistand til selve planløsningen, tegning av huset og administrering og ledelse av byggearbeidet.

For å samle trådene og komme fram til gode løsninger, må du ofte forholde deg til mange fagfolk og instanser. Det er viktig at de ulike faginstansene samarbeider. Det er imidlertid opp til den enkelte kommune å avgjøre hvordan boligrådgivningen skal organiseres.

Vi anbefaler at:

- De ulike faginstansene har tverrfaglige samarbeids- møter med deg/familien.
- Her samles trådene, det legges planer framover og arbeidsfordelingen avtales.
- Det utarbeides skriftlig framdriftsplan med oversikt over hvem som gjør hva, samt tidsfrister.
- En av fagfolkene er din kontaktperson og har ansvar for møteinnkalling, koordinering og framdrift.

Det kan også være nyttig for deg/familien å søke råd hos andre som allerede har foretatt utbedringer eller bygget ny bolig.

Dersom fagfolkene i kommunen ikke har nok kunnskaper, kan de trekke inn faginstanser i fylket; hjelpemiddelsentralen, habilitering-/rehabiliteringsteam og Husbanken.

Notater

Litteratur

Barnehjelpemidler. Produktkatalog.
Rikstrygdeverket, 1997.

Habilitering

Stephen von Tetzchner, Helle Schjørbeck.
Ad Notam Gyldendal, 1992.

Hjelpemiddelformidling - en del av et større system
Rikstrygdeverket, 1997.

Hovedproblemet er at de er så treige

Rapport fra forprosjektet «Barn og hjelpemidler»
Rikstrygdeverket, 1997.

Planlegging av bolig

Norges Blindeforbund, 1997.

Problemer med hørselen?

Opplæringspakke med 5 temahefter.
Rikstrygdeverket, 1996.

Rehabilitering og habilitering

Ivar Lie. Ad Notam Gyldendal, 1996.

Sunne hus

Norges Astma- og Allergiforbund, 1994.

Veileder i habilitering av barn og unge

Statens helsetilsyn. 1-98.

Fra Norges Handikapforbund

Adkomst til bolig.

En veileder om adkomst og inngangsparti, 1994.

Boligpolitikken mot år 2010

Brukerorganisasjonenes krav til boligpolitikken, 1997.

Bolig for funksjonshemmede - før, nå og i framtiden

Sammendrag av seks forskningsrapporter «Bolig 2010», 1997.

Eksempler på Livsløpsboliger.

Livsløpsboligprisen og eksempler på gode livsløpsboliger, 1995.

Grunnelementer i planlegging for rullestolbrukere.

Arealbehov, stigningsgrad mm, 1994.

Jeg vil bo i eget hjem.

En veiledning for funksjonshemmede som ønsker å bo selvstendig, 1994.

Livsrammen

Et tipshefte om boliger for alle livets faser, 1994.

Når boligen ikke passer lenger.

En veiledning i utbedring av eksisterende boliger - med eksempler, 1994.

Ny bolig? Livsløpsboligen.

En beskrivelse av kravene til livsløpsboligen og ideen bak, 1996.

Tekniske hjelpemidler for funksjonshemmede

En veiledning om rettigheter og framgangsmåte ved anskaffelse av hjelpemidler, 1998.

Veien mot ny bolig - en veileder for brukere og fagfolk.

Trinnvis gjennomgang fra behov til løsning, 1997.

Fra Norges byggforskningsinstitutt:

Byggforskblad om boliger og tjenester for funksjonshemmede og eldre.

Temasettet inneholder informasjon om ulike funksjonshemninger og krav til boligens utforming, planløsning av boligens enkelte rom m.m.

Fra Husbanken:

Bolig og inneklima, 1996.

Diverse brosjyrer om låne- og tilskuddsordninger.

God bolig.

Planløsningseksempler og livsløpsstandard, 1986.

God tilgjengelighet.

Om livsløpsstandard og heis. Brosjyre, 1998.

God utbedring.

Plassbehov med målangivelser, 1992.

Tilgjengelighet i boliger, bygninger og uteområder

Faglitteratur 1980-1998

Trinnfri adkomst

Gode eksempler på ombygginger, 1995.

Veiviser til Husbankens lån og tilskudd.

Oversikt, 1998.

Adresser

Brukerorganisasjoner:

Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon
Postboks 4568 Torshov
0404 OSLO
Telefon: 22 79 91 00, faks: 22 79 91 98

Hørselshemmedes Landsforbund
Eilert Sundtsgt. 33, 0259 Oslo.
Telefon: 22 55 82 05. Teksttelefon: 22 43 65 11.
Faks: 22 55 10 77

Norges Astma- og Allergiforbund
Hegdehaugsveien 31
0352 OSLO
Telefon: 22 93 37 30, faks: 22 93 37 50

Norges Blindeforbund
Sporveisgt. 10
0345 OSLO
Telefon: 22 46 69 90, faks: 22 56 40 47

Norsk Forbund for Utviklingshemmede
Rosenkrantz gt. 16
0160 OSLO
Telefon: 22 33 05 85, faks: 22 33 29 04

Norges Handikapforbund/
Handikappede Barns Foreldreforening
Postboks 9217 Grønland
0134 OSLO
Telefon: 22 17 02 55, faks: 22 17 61 77

Offentlige instanser og fagmiljøer:

Berg gård. Sentralinstitutt for habilitering
Bergsalleen 21
0584 OSLO
Telefon: 22 69 70 90, faks: 22 46 13 20

Frambu senter for sjeldne funksjonshemninger
1404 SIGGERUD
Telefon: 64 86 54 60, faks: 64 86 58 60

Husbanken
Postboks 5130 Majorstua
0302 OSLO
Telefon: 22 96 16 00, faks: 22 96 17 00

Norges byggforskningsinstitutt
Postboks 123 Blindern
0314 OSLO
Telefon: 22 96 55 00, faks: 22 96 55 42

Rikstrygdeverket
Drammensveien 60
0241 OSLO
Telefon: 22 92 70 00, faks: 22 92 72 75

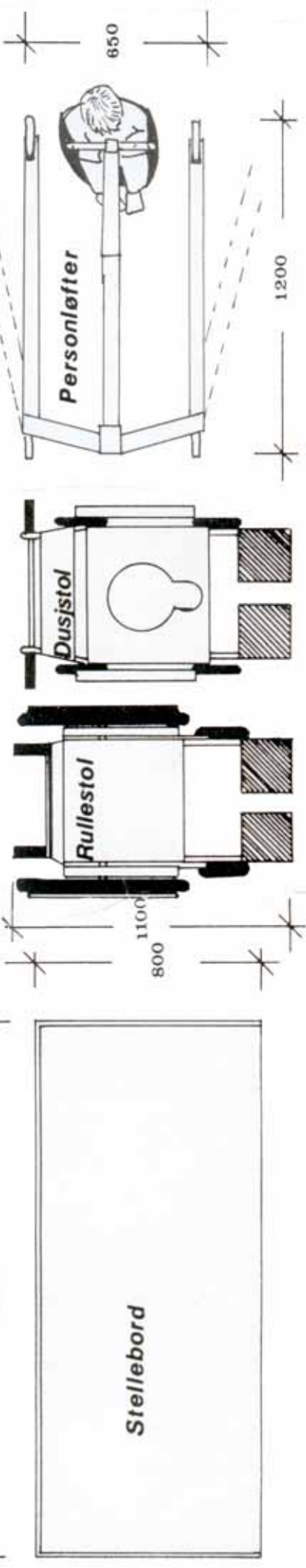
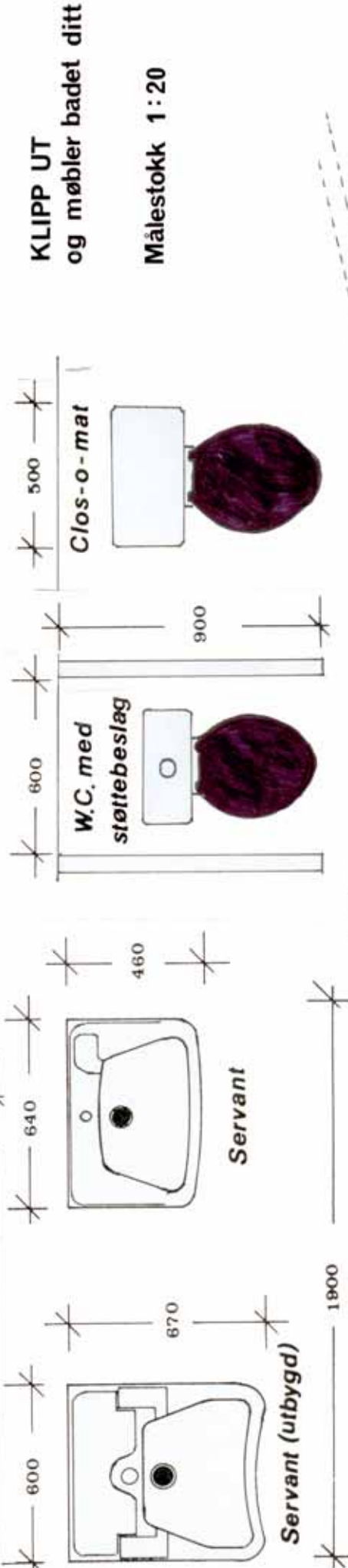
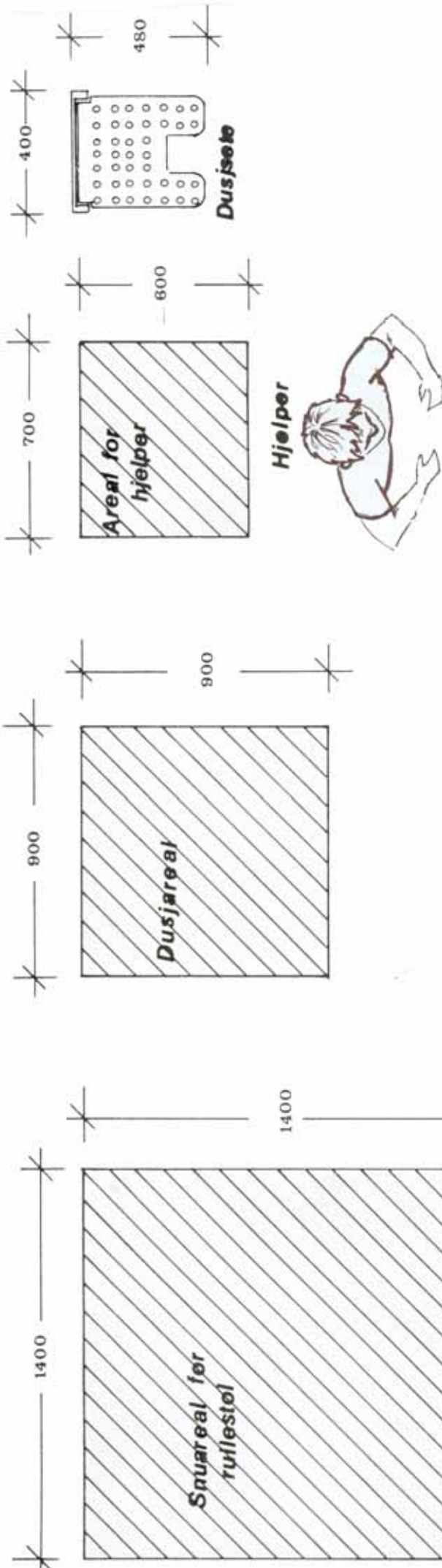
Rådet for funksjonshemmede
Postboks 8192 dep
0034 OSLO
Telefon: 22 24 85 57, faks: 22 24 95 79

Senter for sjeldne sykdommer og syndromer -
Smågruppesenteret
Rikshospitalet, Pilestredet 32
0027 OSLO
Telefon: 22 86 84 59, faks: 22 86 84 58

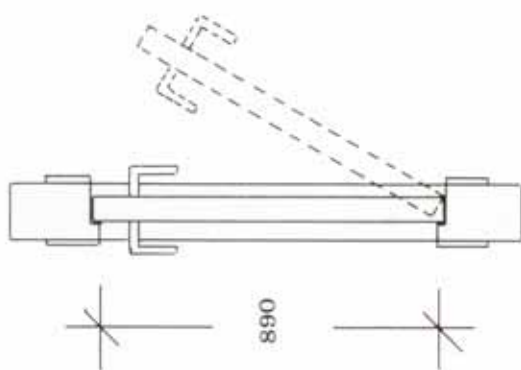
Statens senter for epilepsi
Barneavdelingen
1301 SANDVIKA
Telefon: 67 54 10 60, faks: 67 54 53 21

Trenings- og rådgivningssenteret (TRS)
Sunnaas sykehus
1450 NESODDTANGEN
Telefon: 66 96 91 91, faks: 66 96 92 84

Notater

200

*Dør med nødvendig
bredde for rullestol*

Her kan du tegne badet ditt

(hver rute tilsvare 20 x 20cm)

